

Jaarverslag 2025

**Vereniging
Natuur en Milieufederatie Gelderland**

Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland

Oude Kraan 72
6811 LL Arnhem
KvK nummer 41046129

April 2026

De Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland wordt ondersteund door de provincie Gelderland en de Nationale Postcode Loterij.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Bestuursverslag	3
Doelrealisatie - inhoudelijk verslag	8
Resultaten per project	9
Meer impact dankzij de Postcode Loterij.....	19
Begroting 2026	20
Financieel jaarverslag 2025	21
Toelichting jaarrekening 2025.....	22
Balans per 31 december 2025	25
Staat van baten en lasten over 2025.....	27
Kasstroomoverzicht over 2025	28
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling.....	29
Toelichting op de balans en voorstel resultaatbestemming.....	33
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	38
Verdeling uitvoeringskosten naar bestemming/beschikbaar voor doelstelling	41
Overige toelichtingen	42
Overige gegevens	44
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	45
Bijlage 1: Verantwoording bijdrage fonds provinciale milieufederaties.....	50
Bijlage 2: Verantwoordingsverklaring vereniging Natuur en Milieu Gelderland.....	51
Bijlage 3: Geregistreerde klachten Natuur en Milieu Gelderland 2025.....	53
Bijlage 4: Verslag externe vertrouwenspersoon 2025.....	54

Voorwoord

Met dit jaarverslag geven we inzicht in de inhoudelijke en financiële resultaten van ons werk. We hebben mooie resultaten geboekt en die delen we graag.

Helaas leiden geopolitieke ontwikkelingen af van de noodzaak tot wereldwijde klimaatmaatregelen te komen. In Nederland blijft de transitie van de landbouw steken door het uitblijven van keuzes.

Het eerder door de provincie genomen besluit om de financiële bijdrage aan Natuur en Milieu Gelderland te verminderen, noodzaakt ons tot een grondige herziening van de werkwijze en financiering. Dit proces zal in 2026 gereed zijn, mocht de provincie de afbouw van de subsidie verder effectueren.

Afgelopen jaar zijn maatregelen genomen om de gezonde financiële positie te behouden en ruimte te creëren om de komende jaren te kunnen investeren in veranderingen in de organisatie. Vooruitkijkend weten we dat de kosten voor de baten gaan en dat de komende jaren buffers nodig zijn om nieuwe initiatieven en een bijpassende financiering te realiseren.

Karakteristiek voor onze organisatie is een veelheid aan projecten met een grote variatie in vorm en inhoud. Bijvoorbeeld de aandacht voor de oude bosgroeiplaatsen, de regierol natuur in het Masterplan IJsselvallei, de activiteiten voor een donkere Veluwe, de inhoud van het beleidskader land- en tuinbouw en het project Duurzame daken.

Wij vinden het delen van kennis belangrijk. We hebben trainingen gegeven voor ambtenaren over bodem en water als sturend principe in de ruimtelijke ordening en we hebben voor de vierde maal de cursus energieboswachter georganiseerd. Dit is slechts een greep uit de vele activiteiten van afgelopen jaar.

Natuur en Milieu Gelderland hecht veel waarde aan contact en goede samenwerking met de leden. Dat zagen we terug tijdens twee algemene ledenvergaderingen.

Samen voor een mooi en duurzaam Gelderland, zeggen we. Daar werkten we aan in 2025, en dat zullen we in 2026 blijven doen. Samen met honderden, nee, duizenden inwoners en professionals die zich inzetten voor natuur, milieu, klimaat en landschap blijven we pal staan voor natuur en milieu in Gelderland.

Namens bestuur en team,

Margreet van Gastel, voorzitter
Frans Davelaar, directeur

Impact

Wij werken samen met onze landelijke koepel aan een impactmeting, die is opgebouwd uit gegevens van alle individuele provinciale federaties.

Hieronder geven wij een link naar de impactmeting met betrekking tot 2024

(de gegevens met betrekking tot 2025 worden naar verwachting pas in juni 2026 gepubliceerd):

[Impact - Natuur en Milieufederaties](#)

Bestuursverslag

Onze missie

Wij staan voor een aantrekkelijk landschap, een rijke biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier in Gelderland. Dat doen we voor nu en voor de generaties na ons. Gelderland is straks energieneutraal en de economie circulair. Inwoners zijn actief betrokken bij hun leefomgeving en zetten zich in voor een mooi, vitaal en gezond Gelderland.

Rollen en werkwijze

Natuur en Milieu Gelderland doet haar werk vanuit verschillende rollen. We passen onze interventies en bijdragen aan aan de doelen die we willen bereiken. Wij inspireren mensen, bedrijven en overheden op weg naar een duurzame samenleving en economie. Wij treden op als aanjager, verbinder en als het nodig is als de luis in de pels. Onze manier van werken is constructief, kritisch en oplossingsgericht. Het bureau bestaat uit een klein, professioneel team.

Onze doelen kunnen wij alleen bereiken door samen te werken met partners, leden en professionals die betrokken zijn bij onze opdracht. Per thema ziet de samenwerking er net even anders uit. Soms met overheden, soms met collega-natuurorganisaties en andere keren met inwoners of bedrijven. En voor de honderd aangesloten lokale en regionale natuur- en milieuorganisaties vervullen wij een koepelfunctie.

Hoe we die koepelfunctie invullen? Daar ziet het bestuur op toe. Het bestuur bewaakt op afstand de afspraken en uitgangspunten in het strategisch plan en het jaarplan.

Doel volgens onze statuten

Natuur en Milieu Gelderland heeft als doel bevorderen van natuurbehoud, landschapsbescherming en milieuzorg in de provincie Gelderland en doet dat als vereniging onafhankelijk van enige politieke, levensbeschouwelijke of maatschappelijke overtuiging.

Verantwoording

Het bestuur van Natuur en Milieu Gelderland past voor de verantwoording de richtlijnen Goede-doelenorganisaties RJ 650 toe.

Financieel beheer en controle

Natuur en Milieu Gelderland zet zich in voor maatschappelijke doelen en heeft geen winstoogmerk. De financiële administratie is deels in eigen beheer en deels uitbesteed aan De Lorijn Accountants en Belastingadviseurs. De salarisadministratie is uitbesteed aan De Lorijn Accountants en Belastingadviseurs. De accountantscontrole is uitgevoerd door drs. J.W.M. Peeters RA van FreshFinance. De controleverklaring is in de jaarrekening opgenomen.

CBF-keurmerk en ANBI

Natuur en Milieu Gelderland heeft sinds 2002 het CBF-keurmerk voor goede doelen. De laatste hertoetsing is recent met erkenning uit 2023.

Gegevensbescherming

In 2019 is met het oog op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) een nieuw databeveiligingsbeleid geïmplementeerd. Dit beleid bestaat uit een gebruikersrichtlijn voor alle medewerkers hoe veilig om te gaan met persoonsgegevens. Medewerkers krijgen alleen toegang tot gegevens waar zij uit hoofde van hun functie toegang tot moeten hebben.

Onze privacyverklaring (beschikbaar op de website) geeft inzicht in welke persoonsgegevens Natuur en Milieu Gelderland opslaat, met welk doel en hoe deze zijn te zien of te verwijderen. Daarnaast zijn alle digitale gegevens beveiligd en hebben de medewerkers jaarlijks een interne opfrustraining AVG. Hiermee voldoet Natuur en Milieu Gelderland aan de bovengenoemde Algemene Verordening.

Risico's en onzekerheden

Met ingang van 2025 is de boekjaarsubsidie van provincie Gelderland 26,8 % lager dan in 2024. In 2026 volgt de verlaging van de boekjaarsubsidie die dan ten opzichte van 2024 uitkomt op 52 % reductie. De provincie heeft de intentie uitgesproken met ons te onderzoeken welke financiële bijdragen vanuit andere programma's dan natuur mogelijk zijn. De provincie heeft op dit punt nog geen zekerheid geboden. Het uitvoeringsprogramma van het Platform Natuur inclusieve landbouw Gelderland is met twee jaar verlengd tot 31 juli 2026.

Vooruitblik naar 2026

Vanwege de reductie in boekjaarsubsidie beseffen team en bestuur dat er een stevige opgave ligt om deze teruggang op te vangen de komende jaren. In 2026 valt ongeveer € 100.000 aan inkomsten weg. In de begroting 2026 is daarom een acquisitieopgave opgenomen. Om voor de komende jaren te bouwen aan stabiele inkomstenbronnen is in 2024 een reserve voor acquisitie- en projectontwikkeling gecreëerd. Uit deze reserve kunnen uitgaven gedaan voor fondsenwerving die op langere termijn voor positieve resultaten moeten zorgen. Hoewel we streven om ook deze uitgaven te dekken met nieuwe acquisitie is het reëel daar 1 á 2 jaar voor uit te trekken alvorens nieuwe initiatieven financiële dekking bieden. Vanwege de grote investering in tijd afgelopen jaren rond de besluitvorming over de boekjaarsubsidie, hebben we in 2025 'minder ijzers in het vuur' gehad. De gevolgen zullen in 2026 voelbaar zijn en dat betekent dat de reserve projectontwikkeling en fondsenwerving aangesproken zal worden.

Organisatie

Natuur en Milieu Gelderland is een vereniging en kent een Algemene ledenvergadering (ALV), een bestuur en een bureau. De ALV stelt het jaarplan en het jaarverslag vast en benoemt en ontslaat bestuursleden. Het bestuur bestuurt op hoofdlijnen en is namens de leden eindverantwoordelijk voor het reilen en zeilen van Natuur en Milieu Gelderland. Het bestuur stelt de directeur aan. De directeur heeft de dagelijkse leiding van het bureau en is verantwoordelijk voor de Planning en Control cyclus. De directeur legt verantwoording af aan het bestuur. Het team (bureau) bestaat uit medewerkers voor secretariaat, administratie, directie, communicatie, projecten en beleidsadvies.

Bestuur

Het bestuur van Natuur en Milieu Gelderland bestond per 31 december 2025 uit 5 leden.

Bestuursleden en hun zittingsperiode

Naam	Functie	Benoemd per	Maximale termijn
M.J. van Gastel	Voorzitter	April 2023	April 2031
Y. Kleefkens	Penningmeester	November 2017	Afgetreden juni 2025
H. Engels	Lid	April 2023	April 2031
A.J.F. Brinkmann	Lid	November 2024	November 2032
M.M.J. Leseman	Lid	November 2024	November 2032
H.L. Pelt	Penningmeester	November 2025	November 2033

Benoeming Bestuur

Een bestuurslid wordt benoemd voor een zittingsperiode van 4 jaar. Bestuursleden kunnen éénmaal voor een aansluitende periode worden herbenoemd. Het bestuur draagt kandidaat-bestuursleden voor aan de Algemene Ledenvergadering. Bestuursleden worden benoemd door de Algemene Ledenvergadering bij meerderheidsbesluit.

Relevante hoofd en nevenfuncties leden bestuur en directie

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfunctie
M.J. van Gastel		<ul style="list-style-type: none">- Lid Commissie Inclusieve Verduurzaming, Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli).- Lid jury SustaineBul, duurzaamheidsprijs Studenten voor morgen.- Lid Raad van Toezicht, Cirtex Circulair Textiel Rivierenland.- Voorzitter Raad van Commissarissen Energie Fonds Overijssel.- Lid Raad van Advies Green Business Club Nederland.- Voorzitter Prodesse Conamur Arnhems Historisch Genootschap sinds 1792. (Tot mei 2025)- Voorzitter Nederlands Watermuseum. (Tot maart 2025)- Voorzitter Raad van Commissarissen 2Switch Kringloop & Reïntegratie.- Lid Algemeen Bestuur, Klimaatverbond.- Adviseur Green Bridges Advies.
Y. Kleefkens	<ul style="list-style-type: none">- MT-lid Coöperatie Vallei Energie,- Coördinator Advies en Projecten.	<ul style="list-style-type: none">- Interim lid Raad van Commissarissen bij Coöperatie Econobis.
H. Engels	Directeur Be Forward Business Innovation BV.	<ul style="list-style-type: none">- Voorzitter De Coöperatieve Betuwse Fruitmotor U.A.- Voorzitter Stichting Biodiversiteit en Landschap "De Fruitmotor".

A. J.F. Brinkmann	Brinkmann Consultancy, zelfstandig consultant en procesmanager.	
M.M.J. Leseman	- Senior communicatie adviseur Omgevingsdienst NL	Bestuurslid Via Natura
H.L. Pelt		Penningmeester Stichting Vrienden van Velt In Nederland
F. Davelaar	Directeur Natuur en Milieu Gelderland	

Functioneren en beloning bestuur

In 2025 is door het bestuur van Natuur en Milieu Gelderland vijfmaal vergaderd. Het lidmaatschap van het bestuur is op onbezoldigde basis. Er bestaat de mogelijkheid om reis- en eventuele verblijfskosten te declareren.

Bureau en medewerkers

In 2025 bestond de formatie uit gemiddeld 7,3 FTE. Er hebben enkele mutaties in het team plaatsgehad.

De trend in de formatie over de afgelopen jaren is onderstaand weergegeven.

Jaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal fte	7,6	8,2	8,8	9,1	7,5	7,3

Beloning

Voor de beloning kent Natuur en Milieu Gelderland eigen arbeidsvoorwaarden, die met ingang van 2022 worden afgeleid van de lonen uit de CAO Bos- & Natuur-de Landschappen, omgerekend naar 38 uur per week. Het functieboek uit 2022 ligt ten grondslag aan de inschaling. De bezoldiging van de directeur maakt onderdeel uit van dit loongebouw.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2025 lag op 2,48 %. In 2024 was het verzuimpercentage gemiddeld 4,6 % en in 2023 was het 13,36 %.

Vrijwilligers en stagiaires

Het team van Natuur en Milieu Gelderland werkt samen met stagiaires en vrijwilligers. Voor stagiaires sluit de onderwijsinstelling met Natuur en Milieu Gelderland een stage-overeenkomst af. Voor vrijwilligers en stagiaires geldt een regeling voor declaratie van onkosten. Binnen de vereniging zijn veel mensen onbezoldigd actief: in het bestuur, bij lidorganisaties of voor specifieke acties.

Duurzame bedrijfsvoering

Natuur en Milieu Gelderland wil het goede voorbeeld geven. Dat doen wij op het gebied van inkoop en bankieren. We kopen duurzaam in voor kantoorpapier (FSC), koffie en thee (biologisch, Fair Trade), schoonmaak (biologisch afbreekbaar). Voor (externe) bijeenkomsten streven we naar regionale, vegetarische/ veganistische en biologische catering. Natuur en Milieu Gelderland heeft

een betaalrekening bij Triodos bank. Daarnaast loopt een spaarrekening bij ASN. Omwille van risicospreiding wordt ook een rekening aangehouden bij ING.

Sinds 1 oktober 2020 is Natuur en Milieu Gelderland, samen met IVN, huurder van kantoorruimte in een verzamelkantoor aan de Oude Kraan 72 in Arnhem.

Klachtenprocedure

Natuur en Milieu Gelderland heeft een klachtenprocedure. Deze staat [hier](#) op de website van Natuur en Milieu Gelderland. In 2025 zijn geen klachten ontvangen. Zie bijlage 4.

Integriteitsbeleid

De gedragscode Integriteitsbeleid van Natuur en Milieu Gelderland is in 2025 aangepast en vastgesteld. In deze gedragscode is vastgelegd hoe we omgaan met waarden en normen, wat ieders rol en verantwoordelijkheid is en hoe het integriteitsbeleid ingevoerd, geborgd en gehandhaafd wordt. Deze gedragscode is de kapstok waaraan alle regelingen en instrumenten voor integriteit opgehangen kunnen worden. Deze gedragscodes staan op de website van Natuur en Milieu Gelderland. Jaarlijks houden we minimaal een organisatie-brede bijeenkomst over het integriteitsbeleid, waarbij we ruimte creëren om zowel inhoudelijk als gesprekstechnisch integriteit bespreekbaar te maken, te houden en te verbeteren.

In 2025 zijn er bij Natuur en Milieu Gelderland geen meldingen van schendingen van het integriteitsbeleid binnengekomen.

Doelrealisatie - inhoudelijk verslag

Naam Project	Resultaat 2025
BIODIVERSITEIT NATUUR EN LANDSCHAP	
Vitaal landelijk gebied Gelderland en stikstof	
Biodiversiteit en de ruimtelijke puzzel	
Biodiversiteitsplannen gemeentes	
Nacht van de nacht	
Licht Uit Nacht Aan de Veluwe	
Regionale netwerken	
Brongebied Grote Wetering	
Duurzaam omgevingsbeleid	
Beroepsprocedures	
Veluwetuinen Hattem	
LANDBOUW EN VOEDSEL	
Goed eten in een waardevol landschap	
Boer En Buur Met Natuur	
Uitvoeringsprogramma Natuurinclusieve Landbouw	
<i>Biodiversiteitsmonitor</i>	
<i>Lokale netwerken boeren en burgers fase 2</i>	
<i>Governance en programmateam</i>	
<i>Platform en communicatie</i>	
Netwerk Groene Boeren	
Groen Traineeship Natuurinclusieve Landbouw	
ENERGIE, ECONOMIE EN KLIMAAT	
Landelijk loket energie en natuur	
Landelijk programma energie en klimaat	
Klimaatneutraal Gelderland	
Natuurinclusieve energietransitie Gld	
Participatiecoalitie	
<i>RES Beleidsprocessen</i>	
<i>Aardgasvrije wijken Bewonersondersteuning</i>	
<i>Aardgasvrije wijken Pilot Aquathermie</i>	
<i>Kennisdeling en ontwikkeling</i>	
NP RES Natuurinclusief	
Energietuinen koepel	
IN ACTIE VOOR GEZONDE LEEFOMGEVING	
Geef om Gelderland	
<i>GOG Activiteitenprogramma</i>	
<i>GOG Helpdesk</i>	
<i>GOG Activiteitsfonds lokale duurzame initiatieven</i>	
<i>GOG Groene vrijwilligersnetwerken</i>	
Verduurzamen luchtvaart	
Citizen Science voor gezonde leefomgeving	
Groen Traineeship Stem van de Veluwe	
COMMUNICATIE EN NETWERKEN	
Werving en binding leden	
Publiekscommunicatie	
Bestuurlijk Overleg	
Natuur en landschapsoverleg	
Samenwerking Natuur en Milieufederaties	
Legenda:	
Inhoudelijke doelen bereikt	
Inhoudelijke doelen deels bereikt	
Inhoudelijke doelen geheel niet bereikt	

Resultaten per project

Doel en doelgroepen	Realisatie 2025:
THEMA 1: BIODIVERSITEIT, NATUUR EN LANDSCHAP	
Vitaal landelijk gebied Gelderland en stikstof	
<p>Doel: actief bijdragen aan uitvoerbare oplossingen voor natuurherstel, water, stikstof, klimaat en landbouw. Specifiek het realiseren van robuust systeemherstel als basis.</p> <p>Partners: samenwerking binnen sector natuur en met alle betrokken stakeholders.</p>	<p>Door het wegvallen van het VLGG hebben we met name begin 2025 veel tijd besteed aan overleg met de provincie, gemeenten en onze partners van natuur- en landbouworganisaties over hoe om te gaan met de nieuwe situatie. De aanpak van gebiedsprocessen is hierdoor minder van de grond gekomen, en onze aandacht ging veelal uit naar sectorale ontwikkelingen. We hebben een actieve inbreng geleverd op de versnellingsaanpak stikstof en het strokenbeleid, het nieuwe beleidskader land- en tuinbouw, en taken van provincie op het gebied van de KRW.</p> <p>Concrete activiteiten en resultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intensieve deelname en advisering in de ontwikkeling van de stikstofaanpak regio Foodvalley, inclusief voordracht op stikstofconferentie in Ede en aanbieden definitief voorstel aan minister Wiersma in Barneveld. - op meerdere momenten en manieren inbreng geleverd voor de aanpak stikstof en het beleidskader land- en tuinbouw. - deelname aan de ontwikkeling van een integrale aanpak Veluwe - 1 bijeenkomst met Statenleden over de Kaderrichtlijn Water, resulterend in het verzoek om een werkbezoek over dit onderwerp; - deelname aan de adviesraad gebiedsproces GEUS, resulterend in een gezamenlijk advies aan bestuurders ter verbetering van de processtructuur en de monitoring.
Biodiversiteit en de ruimtelijke puzzel	
<p>Doel: optimaal gebruik van schaarse ruimte dankzij herstructurering en vergroening van bedrijventerreinen. Behouden en verbeteren van natuur en landschap bij ontwikkelingen voor infrastructuur en verstedelijking.</p> <p>Doelgroep: gemeenten, regio's van Regionaal Programma Werklocaties, economic boards, ondernemers</p>	<p>We verlegden de focus van circulaire bedrijventerreinen naar het verduurzamen en vergroenen van bestaande bedrijventerreinen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - in Tiel is samen met de gemeente en ondernemers een plan ontwikkeld voor vergroening van bedrijventerrein Kellen. Dit heeft geresulteerd in ontwerp, plan van aanpak, en informatiesheets over mogelijke maatregelen en beplanting. Een aantal ondernemers op Kellen startte een coöperatie om het plan te realiseren. - Natuur en Milieu Gelderland werd gesprekspartner voor een mogelijk circulair centrum in de Achterhoek. Dit op initiatief van Dusseldorp Infra, op diens eigen bedrijventerrein, voor het stimuleren van circulaire productie en kennisdeling. - we zijn een inventarisatie gestart met regio's in Gelderland om kansen/wensen voor een circulariteitsalliantie te onderzoeken (loopt door in 2026). - contact gelegd met 2 gemeenten in Rivierenland die bestaande bedrijventerreinen willen vergroenen en hiervoor middelen krijgen uit de Regiodeal.

Biodiversiteitsplannen gemeentes	
Doel: het team biodiversiteit van de provincie inzicht geven in de kwaliteit van de biodiversiteitsplannen van Gelderse gemeenten en van (deels) de uitvoering: wat gaat goed, welke knelpunten zijn er? Plus aanbevelingen.	Begin 2025 hebben we een schriftelijke enquête gehouden onder alle Gelderse gemeenten. Ruim de helft heeft gereageerd. Deze informatie hebben we geanalyseerd en samengevat. De reacties van de gemeenten en de bestudering van de biodiversiteitsplannen resulteerde ook in een uitgebreid Excel-document voor de provincie met informatie per gemeente over de inhoud van de plannen, met aanbevelingen voor versterking van de aanpak en de rol die de provincie daarbij kan spelen. In de bijlagen zijn onder andere goede, inspirerende voorbeelden opgenomen van gemeenten die een stap verder zetten voor biodiversiteit en basiskwaliteit natuur.
Duisternis	
Nacht van de nacht	
Doelen: bevorderen van bewustzijn van bedrijven en breed publiek over het belang van duisternis;. Doelgroep: burgers, ondernemers, overheden.	Bezoekers/deelnemers aan de Nacht van de nacht: • Gemeenten die het licht uitdoen: 6 • Aantal activiteiten: 45 • Aantal bezoekers activiteiten totaal: 1750 - 2000 Activiteiten georganiseerd door Natuur en Milieu Gelderland + aantal deelnemers: • Filmvertoning + excursie bij Natuurcentrum de Ginkel: 49 • Nacht van de Veluwe: +/- 60 bestuurders/organisaties • ALV achterbanbijeenkomst over thema donkerte: 39 12 Nieuwsberichten in Gelderse media
Licht Uit Nacht Aan - Veluwe	
Doel: Veluwe donkerder maken in samenwerking met Veluwse gemeenten, natuurorganisaties, koepelorganisaties, recreatieondernemers en bedrijven. Dit project loopt tot 2029.	- Presentatie Donkere Veluwe tijdens Veluwe Congres. - Intentieverklaring opgesteld en ondertekend met 16 Veluwse organisaties: 4 gemeenten, 7 natuurorganisaties, 3 landgoederen, 1 onderwijsinstelling en 1 recreatieondernemer. - Gesprekken met ruim 8 gemeenten over dit thema. - Partnerbijeenkomst georganiseerd voor start van de samenwerking met 60 aanwezigen. - Projectinventarisatie/stakeholderanalyse ten behoeve van donkere Veluwe. - Partnerschap gezocht met relevante kennispartners zoals Rijksuniversiteit Groningen, Bureau Licht Donker, Stichting Behoud Veluwsch Landschap. - Informatief themakatern in Nieuwe Veluwe over Donkere Veluwe
Regionale netwerken	
Doel: Duurzame ruimtelijke ontwikkeling met versterking van biodiversiteit en landschap	- Masterplan IJsselvallei: onze inzet bij de bestuurlijke en ambtelijke bijeenkomsten had resultaat: natuur wordt als eigen thema en met een eigen regisseur in de plannen opgenomen. Hiermee hopen we op een evenwichtige ontwikkeling van de ambities, met natuur als één van de leidende principes. - Strategic Board, regio Rivierenland: onze inzet resulteerde in een goedgekeurde regiodeal met ruime aandacht voor groenblauwe dooradering en creatieve vormen van natuur in de stad en financieringsmodellen die natuur rendabel maken. - betrokken bij landbouwnetwerk Foodvalley, met als resultaat ondermeer dat we samen met de landbouwsector optrokken tijdens de presentatie Stikstofaanpak Foodvalley, en dat we natuurinclusieve landbouw hebben geagendeerd als kansrijke optie.

Brongebied Grote Wetering	
<p>Doel van het project: Vernatting van het brongebied en meekoppeling van bosaanplant, landschapsversterking en kansen voor recreatie en biodiversiteit.</p> <p>Doel voor 2025: Afronden verkenning en organiseren implementatie; toewerken naar opzetten van subsidiabele projectplannen van partners.</p> <p>Met wie: De gebiedspartners: Stichting Landschapsbeheer Gelderland, gebiedscoöperatie Zuidelijke IJsselvallei, adviesbureau TAUW, gemeente Apeldoorn en gemeente Voorst en landgoed Beekzicht</p>	<p>15 grondeigenaren ontvingen advies over kruidenrijk grasland. 10 burgers werden lid van de maaibrigade en volgden een opleiding.</p> <p>De Vlinderstichting heeft 10 vlinderplots gemonitord met vrijwilligers.</p> <p>32 akkerranden zijn ingezaaid met IJsselvalleimengsel bij 11 verschillende boeren, 6 hectare in totaal.</p> <p>Op 4 locaties zijn samen met vrijwilligers ondermaatregelen aangelegd voor de grote modderkruiper en vissen: visbossen.</p> <p>Hagen en heggen aangelegd bij vier agrariërs.</p> <p>3 proeven natuurinclusieve landbouw uitgevoerd met 15 deelnemers: compostthee, spotspray en bodembioogie.</p> <p>Ook ontvingen we 14 Statenleden voor een werkbezoek door het gebied, per fiets.</p>
Duurzaam omgevingsbeleid	
Microplanologie Natuur en Milieu Gelderland / Staatsbosbeheer	
<p>Doel: Het belang voor natuur, landschap, water, milieu en drinkwatervoorziening is geborgd in bestemmingsplannen en andere ruimtelijke plannen.</p> <p>Doelgroepen: Gemeenten en eventueel andere overheden, en in tweede instantie bedrijven en particulieren.</p>	<p>Monitoringsysteem doorontwikkeld en gestroomlijnd.</p> <p>Circa 5000 bekendmakingen doorgenomen, waarbij we op enkele tientallen gevallen actie hebben ondernomen, waaronder zienswijzen ingediend.</p> <p>Over oude bosgroeiplaatsen, omgevingsvisie Gelderland en Nationaal Programma Ruimte voor Defensie hebben we intensief opgetrokken en afgestemd met lokale natuurorganisaties en NLO-partners.</p>
Microplanologie Vitens	
<p>Doel: het drinkwaterbelang beschermen bij ruimtelijke plannen</p>	<p>Monitoringsysteem doorontwikkeld en gestroomlijnd.</p> <p>Circa 2500 bekendmakingen beoordeeld en daaruit 450 signaleringen gemeld aan Vitens met risico's en juridisch kader. Daarnaast heeft Vitens ons ong. 20 keer rechteerks benaderd met vragen - dit betreft vaak wat complexere situaties -, waarop wij konden adviseren.</p>

Beroepsprocedures	
<p>Doelen: - belang van natuur en milieu behartigen door -in het uiterste geval- het voeren van een beroepsprocedure. - voorkomen van precedentwerking en het realiseren van noodzakelijke jurisprudentie.</p> <p>Doelgroep: Raad van State en rechtbank, bevoegd gezag, initiatiefnemers.</p>	<p>Lopende of nieuwe procedures in 2025: * Doesburg Verhuellweg (2022, RvS), * BP Servicestation Brummen in samenwerking met Stichting Hogenenk (2023, RvS); * Camping Warnsveld (2025)(ARN); * Luchthavenregeling Barneveld (2025, RvS); * Scheurverbod Arkemheen i.s.m. Vogelbescherming (2025, RvS).</p>
Veluwetuinen Hattem	
<p>Doelen: - Meer bewustzijn over biodiversiteit en basiskwaliteit natuur - Vergroende tuinen met gifvrij inheems materiaal en een goed hydrologisch systeem</p>	<p>De basis is gelegd om in Hattem van start te gaan. Er is een samenwerkingsstructuur opgesteld met de Vereniging Landschap en Milieu Hattem voor de uitvoering van het project, er is een logo en huisstijl ontwikkeld en er is een plantenlijst opgesteld.</p>

THEMA 2: LANDBOUW EN VOEDSEL	
Boer & Buur met Natuur	
Goed eten in een waardevol landschap	
<p>Doel: Realiseren van een robuust en rendabel voedsellandschap waar de biodiversiteit verbetert, meer voedsel lokaal wordt afgezet, boeren en burgers zich met elkaar verbinden en zich sterk maken voor 'hun' landschap.</p>	<p>Bijeenkomsten en aantal deelnemers: - bijeenkomst bij regeneratieve gemeenschapsboerderij Erve Kieebos in Empe: 24 - inspiratiebijeenkomst 'voeding voor de gemeenschap' bij Stadsboerin in Doetinchem in samenwerking met Spectrum en de Leefbaarheidsalliantie: 100 - webinar 'voedsellandschap van de toekomst': 30 - Landbouw-met-bomendag in samenwerking met Agroforestry Netwerk Gelderland, Regio Stedendriehoek, LTO Noord, Agroforestry Netwerk Overijssel én het Platform Natuurinclusieve Landbouw: 125 - Mini-symposium in samenwerking met Squarewise: 35</p>

Boer&Buur Met Natuur	
<p>Doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het stimuleren van natuurinclusie landbouw en daarmee de biodiversiteit versterken door buren en boeren met elkaar in verbinding te brengen om samen te werken aan een duurzaam voedselsysteem. - vergroten kennis bij burgers over de herkomst van voedsel en van de bereidheid tot het betalen van een eerlijke prijs. 	<p>Wij hebben twee coalities van boeren en 'buren' ondersteund:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de IJsselmarke in Brummen e.o. met het opzetten van een juridische structuur voor een coöperatie van boeren en inwoners, gestart in juli 2025. - voor Graan van Hier in Berg en Dal e.o. is een projectteam samengesteld en hebben we in samenwerking met dit team een LEADER Rijk van Nijmegen- aanvraag geschreven en ingediend om financiële middelen te verwerven voor de uitvoering van dit project. - twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd met het graan netwerk van Graan van Hier voor verdere ontwikkeling lokale graanketen - een educatieve excursie met ROC Nijmegen en ambachtelijk bakker Jorrit om kennis te delen over graan van Nederlandse bodem: 15 deelnemers. <p>Verbonden met het project 'Goed eten in een waardevol landschap' door middel van een webinar met de twee coalities.</p> <p>Landelijke uitwisseling en kennisdeling via Natuur en Milieufederaties.</p>
Uitvoeringsprogramma Natuurinclusieve Landbouw	
<p>Doel:</p> <p>in 2030 is de grondgebonden landbouw natuurinclusief. Dit resulteert in een rijke biodiversiteit en schoon water. Boeren worden beloond voor hun inspanningen.</p>	
Biodiversiteitsmonitor	
<p>Doel:</p> <p>ontwikkeling van een Gelderse biodiversiteits-monitor: een aanpak om samen te werken aan gebiedsdoelen voor klimaat, natuur, water en kringloop. En tegelijk om natuurinclusief ondernemen te bevorderen en te belonen.</p>	<p>Nadat in 2024 de biodiversiteitsmonitor is gelanceerd, zijn 150 boeren in Rivierenland, de Achterhoek en Foodvalley gestart met doelsturing. In deze gebieden is in samenwerking met de boerenraad en de Markeraad een gebiedsontwikkelplan. In het voorjaar van 2026 worden de bedrijfsontwikkelplannen afgerond voor elk individueel bedrijf. Daarna kunnen de agrariërs aan de slag!</p>
Lokale netwerken boeren en burgers fase 2	
<p>Doel:</p> <p>het organiseren van gesprekken tussen boeren en inwoners die bij elkaar in de buurt wonen. Ze verkennen met elkaar hun voedselproductie en -consumptie en bespreken hoe ze dit graag zien in de toekomst. Ook kijken ze naar gezamenlijke ideeën daarover en hoe ze elkaar daarbij kunnen helpen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opstart twee voedselcoöperaties van inwoners en boeren in regio Liemers. - onderzoek en mogelijkheden duurzame borging voedselcoöperaties in Gelderland - aanvraag LEADER-Liemers ingediend om boeren en inwoners in de Liemers komende jaren sterker te verbinden
Governance en programmateam	
<p>Doel:</p> <p>Een netwerk van partners die werken aan een natuurinclusieve landbouw in Gelderland; coördineren van het uitvoeringsprogramma (UP) van het Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland (verder: het platform); ondersteunen van projecten in dit UP.</p> <p>Met wie: 26 partnerorganisaties in het Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland</p> <p>Doelgroep: Partijen die aan natuurinclusieve landbouw werken in Gelderland</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 3 partnerbijeenkomsten inclusief excursie naar een innovatieve natuurinclusieve boerderij in Harfsen - externe evaluatie van het platform uitgevoerd door adviesbureau Ecorys. Aan de hand van de positieve uitkomst zijn we in gesprek over een vervolg van het platform (fase 2). - interne evaluatie van het partnerschap. Dit resulteerde in een koersdocument voor fase 2. - overgebleven budget is herbestemd in o.a. extra geld voor 40 bedrijfsnatuurplannen en de 2e natuurinclusieve landbouwdag.

Platform en communicatie	
<p>Doel: Levendig platform; boeren en andere grondeigenaren worden geënthousiasmeerd om met natuurinclusieve landbouw aan de slag te gaan; kennis en ervaring uit projecten wordt gedeeld; inspirerende voorbeelden worden gedeeld.</p> <p>Met wie: partnerorganisaties in het platform</p> <p>Doelgroep: Boeren, partijen die aan natuurinclusieve landbouw werken in Gelderland.</p>	<p>Landbouw-met-bomendag: 100 deelnemers, Foodvalley event 100 deelnemers, Voedselbosbouwdag 50 deelnemers, Twee trainingen bodem- en watersturend voor ambtenaren (35) georganiseerd.</p> <p>Doorlopende (wekelijkse) content op socials van het platform: LinkedIn, Facebook en Youtube. - 3 praktijkfilmmpjes op de website, over compostthee, kruidenrijk grasland en de aanplant van landschapselementen. LinkedIn: 3750 volgers, Facebook: 520 volgers, Nieuwsbrieven (4x per jaar), abonnees: 752.</p>

Netwerk Groene Boeren	
<p>Doel: regionaal de stem versterken van koploperboeren die voorop lopen in natuur- en milieuvriendelijk ondernemen met oog voor bodem, water en landschap, zodat dit geluid gehoord wordt door bestuurders en beleidsmakers en passend beleid wordt ontwikkeld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Interviews met groene boeren om op te halen wat de behoeften en thema's zijn - Inventarisatie huidige vertegenwoordiging groene boeren - Inventarisatie netwerk en lobbykracht NMGI en partners/netwerken - Bepalen strategie en samenwerkingspartners netwerk - Opstart netwerk: werving boeren. - Input op beleidskader land- en tuinbouw namens boeren - Deelname provinciale participatiebijeenkomst stikstofzones Natura2000
Groen Traineeship Natuurinclusieve Landbouw	
<p>Doel: jongeren betrekken bij natuurinclusieve landbouw. We voerden dit project uit in samenwerking met IVN Gelderland.</p>	<p>17 jongeren deden mee aan het traineeship. Ze onderzochten casussen van vier boeren, wat resulteerde in advies en eindproducten voor deze bedrijven, zoals een video over natuurinclusieve landbouw, een lesprogramma voor groep 7 / 8 en een communicatieplan met contentplanning.</p> <p>Tijdens het traineeship bezochten de jongeren 6 natuurinclusieve bedrijven, in samenwerking met het Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland en met medewerking van LTO. Het traineeship werd afgesloten met een eindevenement en gezamenlijk vormgeven aan het 'voedsellandschap van de toekomst'</p>

THEMA 3: ENERGIE, ECONOMIE EN KLIMAAT	
Landelijk loket energie en natuur / programma energie en klimaat	
<p>Doelen: - kennisplek en ideeënmotor voor biodiversiteit in wind- en zonneparken op land. - vaart houden in de duurzame energietransitie, met speciale aandacht voor natuurinclusiviteit.</p> <p>Doelgroepen: overheden, (coöperatieve) ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties en onderzoekers</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vanuit Gelderland leverden we de contactpersoon die namens de landelijke Natuur en Milieufederaties samenwerkt met o.a. Holland Solar, NedZero, de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie, Wageningen University & Research en Consortium Zon in Landschap. - we hebben het inhoudelijke deel verzorgd van de aanbevelingen van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (verder: NP RES), voor de inzet van kwaliteitsbudget voor natuur- en landschapsversterking bij wind- en zonneparken. Over dit onderwerp hebben we de NMF-collega's en enkele provincies geadviseerd, inclusief 4 bijeenkomsten met NP RES, RES-coördinatoren en (provincie)ambtenaren uit diverse provincies. - we waren actief betrokken bij de totstandkoming van het EcoCertified Solar Parks-label. - we organiseerden een EcoCertified-training voor energieboswachters en medewerkers van de natuur en milieufederaties. - we schreven mee aan 2 kennisbladen over toewerken naar circulariteit bij windturbines en zonne-energie.

Klimaatneutraal Gelderland	
<p>Maatschappelijk effect: Gelderland klimaatneutraal in 2050 en 55% minder CO₂-uitstoot in 2030, met invulling aan participatie en biodiversiteit</p> <p>Doelen: -Bevorderen natuurinclusieve energietransitie in de RES -Bevorderen slim ruimtegebruik bij locatiekeuzes -Vergroten inzicht in alternatieve bronnen (aqua- en geothermie) en slimme benutting (netwerk, opslag) -Aandacht blijven vragen voor belang en voortgang van energiebesparing</p> <p>Doelgroep: RES-organisaties en stakeholders, gemeenten, regio's, bedrijven, netwerk van het Gelders Energie Akkoord</p>	<p>- meegeschreven aan een onderzoeksvoorstel van TNO en universiteiten en hogescholen naar kansen voor agri-pv (combinatie van landbouw en zonne-energie), met aandacht voor landschappelijke inpassing en participatie. - mogelijkheden onderzocht voor het duurzaam, multifunctioneel benutten van daken, voor energie, biodiversiteit, klimaatadaptatie en ontmoeting. Brochure 'Duurzame daken' eind 2025 uitgebracht. Dit krijgt een vervolg in 2026.</p> <p>(nb zie verder de activiteiten onder de andere projecten in het thema Energie, economie en klimaat, die uiteraard ook bijdragen aan een klimaatneutraal Gelderland.)</p>
Natuurinclusieve energietransitie Gelderland	
<p>Doel: de versterking van natuur en landschap is onderdeel van initiatieven en plannen voor het opwekken van duurzame energie.</p> <p>Doelgroepen: gemeenten, ontwikkelaars, natuur- en landschapsorganisaties, bewoners, grondeigenaren</p>	<p>- In vijf van de zes Gelderse RES-regio's mee geadviseerd over opstelling regeling voor het kwaliteitsbudget - 8 energiecoöperaties en ontwikkelaars geadviseerd over natuur en landschap, ze namen dit mee in de verdere uitwerking van hun projecten - Bijeenkomst voor eigen achterban en andere belangstellenden over de mogelijkheden voor inzet van het kwaliteitsbudget, 25 aanwezigen - Voor de vierde keer een energieboswachtertraining gegeven in Gelderland, gestart met 23 deelnemers, 13 hebben de training succesvol afgerond - Een excursie en een terugkomdag georganiseerd voor Gelderse energieboswachters, een excursie voor energieboswachters uit het hele land, en een startbijeenkomst van het landelijke netwerk van energieboswachters - Bijeenkomst voor gemeenten over hoe te sturen op natuurinclusiviteit in beleid en vergunningverlening, met 17 deelnemers uit 12 gemeenten</p>
Participatiecoalitie	
Participatiecoalitie RES Beleidsprocessen	
<p>Doelen: realiseren natuurinclusieve energieprojecten, met 50 procent lokaal eigendom, lokaal draagvlak, energiebesparing en aardgasvrije wijken.</p> <p>Aanpak: bijdragen aan regionale RES-plannen en -voortgang, ondersteuning van lokale (bewoners)initiatieven om hun inbreng naar voren te brengen, begeleiden bewonersinitiatieven voor collectieve verduurzamingsmaatregelen.</p>	<p>- we namen deel aan de adviestafels van RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Regionaal programma energievoorziening Stedendriehoek. - via deze adviestafels en rechtstreeks via eigen inspraak bij Provinciale Staten hebben we gepleit voor het vasthouden aan de RES-doelen, regels voor windenergie, voorkeursvolgorde zon op land, regels erfmolens en smart energy hubs. - ingesproken en geadviseerd ten behoeve van vijf concrete windenergieprojecten: * advies aan stichting Gebiedsfonds Neder-Betuwe over windpark Echteld Lienden; * inspraak PS-hoorzitting in Ermelo over windpark Horst en Telgt; * advies uitnodigingskader over windenergie Nijkerk; * advies aan coöperatie voor zoekgebied voor windenergie Oost-Gelre en Berkelland; * gesprekken met ambtenaren en energiecoöperatie WaReWint over windenergie Wageningen-Rhenen</p>
Aardgasvrije wijken - bewonersondersteuning	
<p>Doel: bevorderen van collectieve inzet in woonwijken, op energiebesparing en het opwekken van duurzame energie, als stap op weg naar aardgasvrije wijken.</p>	<p>In Nijmegen-West, Nijmegen-Dukenburg, Didam en Vorden ondersteunden we initiatieven om bewoners te informeren over energiebesparende maatregelen in hun huizen. Het doel is dat inwoners collectieve inkoopacties oppakken voor isolatie, warmtepompen of andere energiebesparende maatregelen. Concrete resultaten kunnen pas in 2026 worden gemeld. Eind 2025 heeft een intervisiebijeenkomst plaatsgevonden met 22 bewoners-initiatiefnemers, procesbegeleiders en ambtenaren. De input van deze bijeenkomst is gebruikt voor een kennisblad over de wijkaanpak richting aardgasvrije wijken en de samenwerking daarbij tussen gemeentes en lokale initiatieven.</p>

Aardgasvrije wijken - pilot aquathermie	
Doel: bevorderen dat woonwijken collectief werken aan duurzame energie-opwekking met miniwarmtenetten op basis van aquathermie, als stap op weg naar aardgasvrije wijken.	Via een oproep en via directe contacten kwamen 13 locaties in beeld voor een mini-aquathermie-warmtenet van maximaal 10 woningen. Daarvan zijn enkele in Zutphen, Vorden en Doetinchem nader verkend. Uiteindelijk zijn alle locaties afgekeurd en is er geen project gerealiseerd. Geleerde lessen zijn gedeeld met collega's uit de rest van het land. Voor een ander type locatie in Oude IJsselstreek, een gebouw met 25 appartementen naast de Oude IJssel, loopt de verkenning voor aquathermie verder in 2026, in samenwerking met energiecoöperatie DoeGewoonWatt, Wionion en gemeente Oude IJsselstreek.
Kennisdeling en ontwikkeling	
Doel: Kennis die op verschillende plekken en in de afgelopen jaren door ervaring is opgedaan, verwerken, landelijk toegankelijk maken en gebruiken	* het inhoudelijke deel van de nieuwe, landelijk georganiseerde energieboswachterstraining voorbereid * kennisbladen geactualiseerd
Nationaal Programma RES Natuurinclusief	
Doel: natuurinclusiviteit wordt in de RES'en en door lagere overheden, met name gemeenten, integraal meegenomen in beleid en in (het proces richting) vergunningverlening. Zo mogelijk wordt ook natuur toegevoegd bij bestaande wind- en zonneparken.	Zie eerder ingevulde velden. Wij hebben hier zowel op landelijk niveau, met de koepel van Natuur en Milieufederaties, als in Gelderland aan gewerkt.
Energietuinen	
Doel: ontwikkelen van een aantal energietuinen, als inspirerende voorbeelden waar energie-opwekking samengaat met recreatie, natuur en andere doelen, te realiseren via participatief ontwerpen.	In gesprek met ontwikkelaar en coöperatie, om te onderzoeken of beoogd zonnepark Doorwerthse Zonnehoeve kan worden ontwikkeld als energietuin, met mogelijk ook het EcoCertified-label. Dit proces loopt door in 2026.

THEMA 4: IN ACTIE VOOR GEZONDE LEEFOMGEVING

Geef om Gelderland	
Doel: inwoners en leden zijn actief betrokken bij hun leefomgeving.	
GOG Activiteitenprogramma	
Doel: - activeren, informeren en opleiden van lokale groepen en particulieren, gericht op actieve betrokkenheid bij natuur, landschap en leefomgeving op lokaal niveau. Doelgroep: lokale groepen en particulieren, leden en niet-leden, met aandacht voor verschillende leeftijdscategorieën.	10 bijeenkomsten georganiseerd voor betrokken inwoners, met ook deelname van boeren, beleidsmakers en energiecoöperaties. Gericht op activeren en het bieden van kennis en tools. - natuurinclusieve wind-en zonneparken/RES (25 deelnemers) - excursie BAM-akkers (biodivers akkermozaïek) en vogels in het landelijk gebied met Ben Koks (32) - fietsexcursie voedselnetwerken en natuurinclusieve landbouw: samenwerking boeren en inwoners (24) - twee achterbanbijeenkomsten in samenwerking met stichting Advocaat van de Aarde: Zorgplicht in de omgevingswet (60 in totaal) - excursie duurzame melkveehouderij in samenwerking met het Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland (15 deelnemers) - drie bijeenkomsten basiskwaliteit natuur in samenwerking met Groene Bondgenoten (110 in totaal) - natuurbescherming van de Veluwe, juridische en strategische routes (doorgeschoven naar januari 2026) (75 deelnemers)

GOG Helpdesk	
Online faciliteit voor bieden van informatie aan particulieren, over bescherming en ontwikkeling van natuur, landschap en leefomgeving op lokaal niveau.	60 helpdeskvragen beantwoord
GOG Activiteitenfonds lokale duurzame initiatieven	
Doel: stimuleren lokale duurzame initiatieven, bijdragen aan vergroening en biodiversiteit en aan betrokkenheid tussen vereniging en leden.	Tien mooie projectaanvragen ingediend en goedgekeurd, met bedragen tot 500 euro, van initiatieven door onze leden uit de hele provincie, veelal plantmateriaal voor het vergroenen van buurten. Het volledige budget is hiermee ingezet.
Groene vrijwilligersnetwerken	
Doel: effectieve samenwerking tussen vrijwilligers van diverse natuurorganisaties (Groene Bondgenoten)	3 avonden van Groene Bondgenoten met circa 35 deelnemers per avond. Het thema was basiskwaliteit natuur. De soortenkijker-app werd gelanceerd, in samenwerking met Vogelbescherming en Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Verduurzamen luchtvaart	
Doel: milieudruk (inclusief geluid) door vliegverkeer minimaliseren, alternatieven voor de korte afstand promoten.	Lidmaatschappen van Commissie Regionaal Overleg Teuge en Commissie Overleg en Voorlichting Milieu Deelen voortgezet. Dit zijn omgevingsoverleggen. Met name bij CRO Teuge blijft overlast voor omwonenden en klachtenafhandeling een zorgpunt. Voor Teuge moet een nieuw luchtvaartbesluit worden genomen na een succesvolle rechtzaak door omwonenden (Platform Vlieghinder Teuge). Tegelijk hiermee wordt de stationering van een traumaheli voorbereid. Voorts participeren we in de voorbereiding voor het nieuwe luchtvaartbeleid (voorzien voor 2026). Zie ook beroepszaken: luchthavenregeling heliveld Barneveld. We zetten in op beperking van het aantal helivelden verspreid over de provincie en op een limitering van het aantal tijdelijke regelingen voor evenementen en dergelijke waarbij gevlogen wordt - de zogenoemde TUG-regelingen, TUG staat voor "Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik".
Citizen science voor gezonde leefomgeving	
Doelen: - verbeteren van de leefomgeving in stad en land; - vergroten van de betrokkenheid en kennis bij burgers door hun inzet op het meten van milieudrukfactoren.	We hebben een projectvoorstel ingediend voor een citizen science project met gemeente Arnhem en Waterschap Rijn en IJssel, voor het meten van waterkwaliteit in de stad. Wij verwachten begin 2026 hierop akkoord. Tevens zijn we aangehaakt bij het kennisnetwerk Citizen Science NL.
Groen Traineeship Stem van de Veluwe natuur	
Doel: jongeren (18-29 jaar) betrekken bij de Veluwe, onderzoeken hoe de 'stem' van de Veluwe beter gehoord kan worden, en delen van visie op de Veluwe van jongeren aan beleidsmakers en bestuurders op de Veluwe. We voerden dit project uit in samenwerking met IVN Gelderland.	- 22 jongeren deden mee aan het traineeship. Zij maakten een tienpuntenplan, waarin onder andere wordt gepleit voor een visie op de Veluwe als één natuurgebied waarin ook de intrinsieke waarde van niet-menselijk leven erkend wordt. Dit boden ze aan aan de VeluweAlliantie tijdens het eindevenement met 45 aanwezige bestuurders en organisaties. - De jongeren hebben ingesproken bij Provinciale Staten, waar ze opriepen te luisteren naar de belangen van de Veluwe. Naar aanleiding hiervan is een motie ingediend en aangenomen om jongeren actiever te betrekken. Dit krijgt beslag in de instelling van een Veluwe jongerenraad. - Tijdens het traineeship hebben de deelnemers een werkvorm ontwikkeld om in gesprek te gaan met beleidsmakers en bestuurders vanuit het perspectief van de natuur.

THEMA 5: COMMUNICATIE EN NETWERKEN

Werving en binding leden

Doelen:
 - een levendige vereniging die de belangen van natuur, milieu en landschap in Gelderland actief behartigt;
 - behoud van leden en lidorganisaties en versterking van de band met deze achterban.

Doelgroep:
 Particuliere inwoners van Gelderlandurgers en organisaties of provinciale natuur- en milieugroepen en -organisaties.

Naast diverse bijeenkomsten en excursies (zie Geef om Gelderland) en reguliere ondersteuning van onze leden met behulp van de helpdesk, was dit jaar nieuw:
 - werven en trainen van lokale leden (Montferland) om deel te nemen aan participatieproces voor het Omgevingsprogramma Buitengebied;
 - sprekers vanuit onze eigen achterban i.p.v. een externe spreker bij onze ALV.

Helaas ging een inspiratiebezoek aan één van onze lidorganisaties niet door vanwege gebrek aan aanmeldingen.

Publiekscommunicatie

Doelen:
 - agenderen en uitdragen inhoudelijke onderwerpen;
 - Zichtbaar en vindbaar zijn voor geïnteresseerd publiek, Gelders bestuur, politiek en stakeholders;
 - dialoog en verbinding faciliteren en stimuleren.
 - verdergaand inzetten social media om meer mensen te bereiken

Doelgroepen:
 Geïnteresseerde burgers, leden, professionals, bestuurders en politici, pers.

Naast reguliere communicatie-uitingen viel in 2025 op:
 - zeer succesvol betrokkenheid gecreëerd van achterban en collega-organisaties op het onderwerp oude bosgroeiplaatsen. Als resultaat stelden leden van Provinciale Staten vele kritische vragen, waarna de gedeputeerde zijn beleidsvoorstel introk. Bij de bespreking van het aangepaste beleidsvoorstel waren 14 sprekers vanuit onze achterban. Het onderwerp genereerde ook ruime media-aandacht, zowel in de provincie als landelijk;
 - een nieuwe corporate video, via website en socials breed bekend gemaakt
 - een versnelde groei van volgers op LinkedIn (+18% in vergelijking met +10% in 2024)

Bestuurlijk overleg

Doel:
 - inbreng en advies op gebied van natuur-, milieu- en omgevingsbeleid;
 - samenwerken en afstemmen

Doelgroep: bestuurders.

In 2025 startte een initiatief tot overleg tussen landbouw- en natuurorganisaties. Hoewel concrete resultaten van de 2 bijeenkomsten nog moeilijk aan te wijzen zijn, zijn de contacten positief en gericht op in gesprek blijven. Ook de gedeputeerde is positief over dit initiatief.

Daarnaast waren we betrokken bij bestuurlijk overleg Adviesraad GEUS, Strategic Board Rivierenland, Masterplan IJsselvallei, Landbouwnetwerk Regio Foodvalley, Waterschap Rijn en IJssel en twee bestuurlijke 'oplopen' van de provincie over aanpak stikstof en het beleidskader land- en tuinbouw.

Natuur en landschapsoverleg

Doel:
 - zorgdragen voor een gezamenlijk geluid en initiatieven vanuit de natuur en milieuroorganisaties
 - jaarlijkse netwerk- en inspiratiebijeenkomst Oogstfeest

Doelgroepen:
 Overheden, bedrijven, politiek, andere contacten

Wij coördineren het natuur- en landschapsoverleg, met elk kwartaal een bijeenkomst van de aangesloten zes organisaties: IVN Natuureducatie, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap & Kasteelen en Natuur en Milieu Gelderland. In dit NLO-verband stemmen wij inhoudelijk advies richting de provincie met elkaar af.

* in 2025 organiseerden we samen met Staatsbosbeheer het jaarlijkse Oogstfeest, dat met spreker Matthijs Schouten en ongeveer 160 deelnemers een groot succes was.

* we hebben het gezamenlijke manifest Naar een groener Gelderland opgesteld, om lokale fracties te inspireren bij het opstellen van hun partijprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026

* we zijn gestart met het onderzoeken van een mogelijke gezamenlijke visie van de Gelderse natuur- en landschapsorganisaties.

Samenwerking Natuur en Milieufederaties	
<p>Doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door samenwerking efficiënter en resultaatgericht werken; - Door samenwerking landelijke projecten genereren/ uitvoeren. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ontwikkeling van een gezamenlijke fondsenwervingsstrategie. * Uitwisselingssessie tussen Gelderland en Utrecht over projecten en acquisitie, met als concreet resultaat het project Veluwetuinen. * We organiseerden een geslaagde landelijke dag voor alle natuur en milieufederaties, in het Openluchtmuseum in Arnhem. * Projectmedewerkers delen kennis over thema's die in meerdere provincies actueel zijn, zoals ruimtelijke ordening en stikstof. * Samenwerking t.b.v. het CRM-systeem Spits en de AVG.

Meer impact dankzij de Postcode Loterij

“Verandering begint vaak in de regio. De Natuur en Milieufederaties laten zien hoe je met lokale kennis, betrokken inwoners en sterke coalities grote stappen kunt zetten voor natuur, klimaat en leefomgeving. Als Postcode Loterij zijn we trots dat we dit belangrijke werk, dankzij onze deelnemers, kunnen ondersteunen.”

– Marieke Rodenhuis, Hoofd Goede Doelen van de Postcode Loterij

Begroting 2026

BEGROTING 2026

Baten	Begroting 2026	Begroting 2025	Resultaat 2024
INDELING VOLGENS NIEUWE RICHTLIJNEN CBF	€	€	€
Baten van particulieren			
Contributies leden	17.000	17.000	14.849
Giften particulieren	3.000	3.000	5.541
Baten van bedrijven			
Donaties bedrijven	10.000	20.000	20.750
Baten van subsidies van overheden			
Boekjaarsubsidie Provincie Gelderland	166.501	253.366	346.126
Projectsubsidie Provincie Gelderland	154.215	251.659	294.837
Overige projectsubsidies	15.581	-	-
Subsidie Participatiecoalitie via NMF	62.500	31.600	77.680
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Ongesubsidieerde NMF-projecten	199.780	81.600	88.609
NPL gelden via NMF	118.000	118.000	118.000
Baten van andere organisaties zonder winststreven			
Contributies lidorganisaties	5.000	4.500	5.871
Bijdrage terreinbeheerders	60.000	53.592	53.592
Opdrachten van (semi) overheden en overige organisaties zonder winststreven	89.406	78.100	87.390
Nagekomen resultaten	-	-	14.276
Bijzondere bate Nationaal Groenfonds	-	-	-
Acquisitiedoelstelling	63.253	77.422	-
Totale inkomsten	964.236	989.839	1.127.521

Resultaat ten laste van			
bestemmingsreserve acquisitie en projectontwikkeling	-65.000	-66.061	0
Overig resultaat	0	0	37.174

Lasten	Begroting 2026	Begroting 2025	Resultaat 2024
	€	€	€
Directe projectkosten			
Directe projectkosten	231.256	208.300	255.903
Afschrijvingskosten			
Afschrijving materiële vaste activa	7.000	6.700	6.152
Uitvoeringskosten			
Personeelskosten	689.100	737.200	734.634
Professionalisering	7.500	7.500	3.399
Huisvestingskosten	33.900	32.200	32.685
Kantoorkosten	35.300	35.000	34.612
Algemene kosten	5.580	10.900	3.178
Automatisering	16.400	14.200	19.896
Communicatie	3.200	3.900	6.686
Totaal uitgaven	1.029.236	1.055.900	1.090.347

Financieel jaarverslag 2025

	Resultaat	Begroting	Jaarrekening
BATEN	31-12-2025	2025	2024
Baten van particulieren			
Contributies leden	18.411	17.000	14.849
Cursusbaten particulieren			
Giften en donaties particulieren	7.223	3.000	5.541
Baten van bedrijven			
Donaties van bedrijven	15.250	20.000	20.750
Baten van subsidies van overheden			
Boekjaarsubsidie Provincie Gelderland	253.366	253.366	346.126
Projectsubsidie Provincie Gelderland	268.222	251.659	294.837
Overige subsidies van overheden	140.502	31.600	77.680
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Ongesubsidieerde NMF-projecten	60.971	81.600	88.609
NPL gelden via NMF	137.231	118.000	118.000
Contributies lidorganisaties	4.595	4.500	5.871
Baten van andere organisaties zonder winststreven			
Oprachten van (semi) overheden en overige organisaties zonder winststreven	155.590	78.100	87.390
Bijdrage terreinbeheerders	60.000	53.592	53.592
Acquisitiedoelstelling	-	77.422	-
Bijzondere bate vrijval rekening-courant fonds Natuurcompensatie Haven Hattem	175.989	-	-
Nagekomen resultaten	-	-	14.276
BATEN	1.297.350	989.839	1.127.521
Resultaat	178.081	-66.061	37.174

	Resultaat	Begroting	Jaarrekening
LASTEN	31-12-2025	2025	2024
Direkte projectkosten			
Directe projectkosten	267.700	208.300	255.903
Afschrijvingskosten			
Afschrijvingskosten	6.702	6.700	6.152
Uitvoeringskosten			
Personeelskosten	732.236	737.200	734.634
Professionalisering en wervingskosten	2.907	7.500	-3.399
Huisvestingskosten	33.230	32.200	32.685
Kantoorkosten	43.197	35.000	34.612
Algemene kosten	19.015	10.900	3.178
Automatisering	11.429	14.200	19.896
Communicatie	2.853	3.900	6.686
LASTEN	1.119.269	1.055.900	1.090.347

Toelichting jaarrekening 2025

Baten

De gerealiseerde baten ad € 1.297.350 zijn hoger dan begroot (€ 989.839). In de begroting waren onzekere baten niet meegenomen. Overige verklaringen voor de verschillen treft u hieronder aan.

Baten van particulieren zijn met € 25.634 € 5.634 hoger dan begroot (€ 20.000). Het bedrag aan contributies was door aanwas van nieuwe leden hoger dan begroot. Ook de ontvangen giften waren meer dan begroot.

Donaties van bedrijven waren met € 15.250 € 4.750 lager dan wat was begroot (€ 20.000). De geefbereidheid van bedrijven lijkt te zijn afgenomen.

Baten van subsidies van overheden

De boekjaarsubsidie van de provincie Gelderland is in 2025 met 26,8% verlaagd ten opzichte van 2024 met € 92.760 tot een bedrag van € 253.366. Deze substantiële verlaging noopte de organisatie tot een pro-actief acquisitiebeleid, dat gelukkig voor 2025 succesvol is geweest, waardoor het begrote verlies voor 2025 niet is gerealiseerd.

De baten uit projectsubsidies betreffen baten in projecten voor het Uitvoeringsprogramma Natuurinclusieve Landbouw. Deze baten waren met € 268.222 hoger dan begroot (€ 251.659). De belangrijkste oorzaak daarvoor is dat voor diverse fiches niet begrote baten zijn gerealiseerd.

De overige subsidies van overheden waren met € 140.502 hoger dan begroot (€ 31.600). Het betreft subsidies voor de projecten Landelijk Loket Energie en Natuur, NP RES Natuurinclusief, en de diverse projecten binnen de Participatiecoalitie. Bij het opstellen van de begroting is vaak nog onzeker welke subsidies er voor komend boekjaar te verwachten zijn, omdat daarover de onderhandelingen nog lopen. Daarnaast waren er in 2025 kosten voor uitbestede werkzaamheden die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren. Deze directe kosten verhogen de subsidievergoeding.

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

De ongesubsidieerde NMF-projecten waren met € 60.971 lager dan begroot (€ 81.600). Het gaat hier om projecten die gerealiseerd zijn via de koepelorganisatie (Licht Uit Nacht Aan, Boer en Buur met Natuur, Landelijk Programma Energie en Klimaat, en Energietuinen). Ten tijde van het opstellen van de begroting waren deze baten nog onzeker. Uiteindelijk zijn er voor deze projecten minder uren gerealiseerd dan vooraf was begroot, waardoor de vergoeding voor de projecten lager uitpakte dan was begroot.

De NPL-gelden via NMF waren met € 137.231 hoger dan begroot (€ 118.000). Eenmalig hebben we via de koepelorganisatie een extra bedrag van € 19.231 ontvangen.

De contributies van lidorganisaties waren met € 4.595 ongeveer even hoog als was begroot (€ 4.500).

Baten van andere organisaties zonder winststreven waren met € 215.590 hoger dan was begroot (€ 131.692). Hieronder vallen de bijdragen van terreinbeheerders, alsmede opdrachten van (semi)overheden en overige organisaties zonder winststreven. De vergoeding van terreinbeheerders voor de werkzaamheden die we voor ze doen is, na enkele jaren gelijk te zijn gebleven, verhoogd met een inflatiecorrectie van € 53.592 naar € 60.000. Onder deze post vallen ook diverse doorgefactureerde kosten. De opdrachten van (semi)overheden en overige organisaties zonder winststreven kwamen dankzij een succesvol acquisitiebeleid uit op € 155.590, terwijl er een bedrag van € 78.100 begroot was.

Als gevolg van de hogere baten is de begrote acquisitiedoelstelling voor 2025 ad € 77.422 geheel gerealiseerd, het begrote negatieve resultaat ad € 66.061 is niet tot stand gekomen; in plaats daarvan is (na aftrek van de bijzondere baten ad € 175.989) een bescheiden positief resultaat ad € 2.092 gerealiseerd. Het totale positieve resultaat over 2025 komt daarmee uit op een bedrag van € 178.081.

Bijzondere baten

Bijzondere bate fonds natuurcompensatie Hattem in juli 2025 is het saldo van de rekening-courant die wij hadden ten bate van het Fonds natuurcompensatie Haven Hattem bij het Nationaal Groenfonds vrijgevallen. Daarmee is een eenmalige bijzondere bate in de resultatenrekening ontstaan van € 175.989. Deze gelden vloeien in een bestemmingsreserve welke besteed zullen gaan worden voor natuurcompensatie in de regio Hattem, in samenspraak en afstemming met de Vereniging Landschap en Milieu Hattem. In 2025 zijn voor een bedrag van € 9.441 aan kosten gemaakt die ten laste komen van deze bestemmingsreserve.

Lasten

De gerealiseerde lasten zijn € 1.119.269. Dat is € 63.369 hoger dan wat was begroot (€ 1.055.900).

De directe projectkosten zijn met € 267.700 een bedrag van € 59.400 hoger dan hetgeen was begroot (€ 208.300).

De overige kosten waren met € 851.569 € 3.969 hoger dan was begroot (€ 847.600).

De personele lasten waren € 732.236, dat is € 4.964 minder dan wat was begroot (€ 737.200). Het aantal FTE's kwam op 7,34. Begroot was 7,2 FTE.

Voor professionalisering is gerealiseerd € 2.907, dat is € 4.593 minder dan wat was begroot.

De huisvestingskosten (gerealiseerd € 33.230) kwamen € 1.030 hoger uit dan het begrote bedrag van € 32.200. Het verschil ontstaat met name door hogere schoonmaakkosten.

De kantoorkosten komen uit op € 43.197, en waren € 8.197 hoger uit dan wat was begroot (€ 35.000). De adviseringskosten waren ongeveer € 6.000 hoger dan wat was begroot, de administratie en accountantskosten waren ongeveer € 3.000 hoger dan wat was begroot. Overige kosten waren ongeveer € 800 lager dan wat was begroot.

Er is voor een bedrag van € 19.015 aan algemene kosten gerealiseerd, hetgeen € 8.115 meer is dan wat was begroot. Het verschil wordt met name veroorzaakt door eenmalige extra kosten voor de organisatie van de federatiedag 2025. Deze kosten zijn overigens grotendeels weer doorgefactureerd naar andere aan deze dag deelnemende federaties, deze baten zijn opgenomen onder Baten van andere organisaties zonder winststreven.

De kosten voor automatisering kwamen uit op € 11.429, dat is € 2.771 minder dan begroot.

De algemene communicatiekosten kwamen uit op € 2.853, dat is € 1.047 minder dan begroot.

Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland

Natuur en Milieu Gelderland is penvoerder voor het Uitvoeringsprogramma Natuurinclusieve Landbouw Gelderland. Projecten die de organisatie zelf uitvoert worden verantwoord in deze jaarrekening. De totale financiële rapportage van het Platform is geen onderdeel van deze jaarrekening. De financiële administratie voor dit Uitvoeringsprogramma is uitbesteed aan De Lorijn Accountants en Belastingadviseurs.

Toerekening kosten aan doelstellingen

De verdeling van de toe te rekenen kosten (personeelskosten, huisvestingskosten, etc.) aan de thema's Biodiversiteit Natuur en Landschap, Landbouw en Voedsel, Klimaat en Energie, Leefomgeving en Participatie, en aan Communicatie en Netwerken vindt plaats op basis van de verhouding van de gerealiseerde uren per doelstelling versus totale gerealiseerde uren.

Onder wervingskosten vallen de kosten (of gedeelten ervan) die expliciet gemaakt zijn voor acquisitie, en werving van leden, lidorganisaties en donateurs.

Kosten beheer en administratie

Natuur en Milieu Gelderland hanteert als norm dat de kosten voor beheer en administratie (B&A) niet uitstijgen boven 30% van de totale kosten, en streeft naar een beperking tot 20% van de totale kosten. In 2025 waren de kosten voor beheer en administratie 19,9 %, ten opzichte van 17,7% in 2024.

Onder de kosten voor beheer en administratie vallen:

- Het aandeel van de personeelskosten ten behoeve van management, relatiebeheer en CRM, personeelszaken, financiële administratie, secretariaat, klachtenafhandeling en algemene acquisitie;
- Accountants- en administratiekosten, afschrijvingskosten, bestuurskosten, kosten relatiebeheer en verzekeringen;
- Communicatiekosten die niet project-gerelateerd zijn of die niet declarabel zijn.

Beleggingsbeleid Natuur en Milieu Gelderland

De reserves van Natuur en Milieu Gelderland worden niet aangewend voor belegging in effecten, zoals aandelen en obligaties. In 2025 zijn de aanwezige liquide middelen verspreid over drie banken.

Financieel beheer

Na afloop van elke maand stelt de directie een voortgangsrapportage op, waarbij begroting versus realisatie wordt vergeleken. Ook wordt de prognose tot het einde van het jaar bijgewerkt en wordt de verwachte liquiditeit van de organisatie voor de komende 6 maanden in beeld gebracht.

Balans per 31 december 2025

1.1 Balans per 31 december 2025

(na voorstel resultaatbestemming)

		<u>31 december 2025</u>	<u>31 december 2024</u>
Activa			
Vaste activa			
Materiële vaste activa			
	1		
Verbouwing (huurdersbelang)		14.735	17.927
Inventaris		<u>11.172</u>	<u>11.911</u>
		25.907	29.838
Financiële vaste activa			
Waarborgsommen betaald		12.450	12.450
Vlottende activa			
Vorderingen en overlopende activa			
Overige vorderingen	2	229.342	69.327
Liquide middelen	3	1.387.881	1.389.702
		<u><u>1.655.580</u></u>	<u><u>1.501.317</u></u>

		<u>31 december 2025</u>	<u>31 december 2024</u>
Passiva			
Reserves en fondsen			
Continuïteitsreserve	4	478.949	478.949
Egalisatiereserve provinciale budgetsubsidie	5	25.336	25.789
Bestemmingsreserves	6	435.281	423.295
Bestemmingsfondsen	7	<u>166.548</u>	<u>-</u>
		1.106.114	928.033
Langlopende schulden			
Waarborgsommen ontvangen		6.225	6.225
Kortlopende schulden			
Crediteuren		79.238	64.549
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8	32.174	25.241
Overige schulden en overlopende passiva	9	<u>431.829</u>	<u>477.269</u>
		543.241	567.059
		<u><u>1.655.580</u></u>	<u><u>1.501.317</u></u>

Staat van baten en lasten over 2025

		Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
		€	€	€
Baten				
Baten van particulieren	10	25.634	20.000	20.390
Baten van bedrijven		15.250	20.000	20.750
Baten van subsidies van overheden	11	662.090	536.625	718.643
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	12	202.797	204.100	212.480
Baten van andere organisaties zonder winststreven		215.590	131.692	140.982
		<u>1.121.361</u>	<u>912.417</u>	<u>1.113.245</u>
Overige baten	13	175.989	77.422	14.276
		<u>1.297.350</u>	<u>989.839</u>	<u>1.127.521</u>
Lasten				
Besteed aan doelstellingen				
Biodiversiteit Natuur en Landschap		222.278	205.850	183.335
Landbouw en voedsel		348.393	335.559	403.135
Klimaat en Energie		160.958	58.881	131.039
Leefomgeving en participatie		63.095	72.509	80.419
Communicatie en netwerken		86.111	91.206	79.288
		<u>880.835</u>	<u>764.005</u>	<u>877.216</u>
Wervingskosten		16.345	76.660	23.110
Kosten beheer en administratie		223.039	215.135	193.226
Som van de lasten		<u>1.120.219</u>	<u>1.055.800</u>	<u>1.093.552</u>
Saldo voor financiële baten en lasten		<u>177.131</u>	<u>- 65.961</u>	<u>33.969</u>
Financiële baten en lasten		- 950	100	- 3.205
Saldo van baten en lasten		<u>178.081</u>	<u>- 66.061</u>	<u>37.174</u>
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/onttrekking aan:				
Egalisatiereserve provinciale budgetsubsidie		-453		-
Bestemmingsreserve: strategische projecten		-		37.174
Bestemmingsreserve: acquisitie en projectontwikkeling		11.986		150.000
Bestemmingsreserve: strategische projecten		-		-150.000
Bestemmingsfonds Natuurcompensatie Haven Hattem		166.548		-
		<u>178.081</u>		<u>37.174</u>

Kasstroomoverzicht over 2025

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
1.3 Kasstroomoverzicht over 2025		
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo van baten en lasten	178.081	37.174
Aanpassingen voor Afschrijvingen	6.702	6.152
Verandering in werkkapitaal		
Afname (toename) van overige vorderingen	-160.015	4.944
Toename (afname) van overige schulden	<u>-23.818</u>	<u>54.043</u>
	<u>-183.833</u>	<u>58.987</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	950	102.313
Kasstroom uit investerings-activiteiten		
Verwerving van materiële vaste activa	<u>-2.771</u>	<u>-10.429</u>
Totaal van toename (afname) van geldmiddelen	<u>-1.821</u>	<u>91.884</u>
Verloop van toename (afname) van geldmiddelen		
Geldmiddelen aan het begin van de periode	1.389.702	1.297.818
Toename (afname) van geldmiddelen	<u>-1.821</u>	<u>91.884</u>
Geldmiddelen aan het einde van de periode	<u><u>1.387.881</u></u>	<u><u>1.389.702</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland is feitelijk en statutair gevestigd op Oude Kraan 72, 6811 LL te Arnhem en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41046129.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland bestaan voornamelijk uit:

- het beïnvloeden van het beleid op het gebied van natuurbehoud, landschapsbescherming en milieubeheer in Gelderland;
- het overdragen van expertise van de vereniging aan lokale en regionale organisaties;
- als eerste aanspreekpunt te fungeren voor inwoners, overheden of instellingen, die zich met een vraag op het gebied van landschap en milieu geconfronteerd zien.

Informatieverschaffing over continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Informatieverschaffing over schattingen, oordelen, veronderstellingen en onzekerheden

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

Algemeen/Verslaggeving volgens CBF-Keurmerk.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Doel van deze richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. Deze inrichting is tevens één van de voorwaarden voor het verkrijgen van het CBF-Keur. Dit is een keurmerk dat door het Centraal Bureau Fondsenwerving wordt verleend aan fondsenwervende instellingen die voldoen aan de gestelde eisen, vastgelegd in het Reglement CBF-Erkenning Goede doelenorganisaties d.d. 29 november 2017. In 2002 heeft de vereniging dit keurmerk verworven en na een tussentijdse hertoetsing in 2023 is gebleken dat de vereniging nog immer voldoet aan het gestelde keurmerk.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Subsidieverplichtingen verdienen hierbij bijzondere aandacht. Vaak betreft dit verplichtingen voor meerdere jaren. Van een subsidieverplichting is sprake nadat het bestuur/de directie een besluit ter zake heeft genomen en dit kenbaar heeft gemaakt aan de subsidieontvanger, waardoor een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting ontstaat. Deze verplichting wordt op de balans als schuld verantwoord en gelijktijdig wordt de last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie.

In de balans en staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

De verschillen en redenen die tot herziening van de indeling en bedragen ten opzichte van voorgaand jaar hebben geleid

Per 1 januari 2025 zijn de nieuwe normen Erkenningsregeling Goede Doelen in werking getreden. Uit hoofde van deze nieuwe normstelling hebben er zich een aantal presentatiewijzigingen in de baten voorgedaan. Deze zijn vergelijkend voor 2024 aangepast.

Grondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte gebruiksduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke veelal gelijk is aan de nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rente methode, verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten en (dis)agio.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging.

Eigen vermogen

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen in geval van (tijdelijke) tegenvallende inkomsten.

Egalisatiereserve provinciale budgetsubsidie

Een egalisatiereserve is een reserve die wordt gevormd uit exploitatieoverschotten die zijn toe te rekenen aan ontvangen provinciale budgetsubsidiemiddelen.

Het verschil tussen de vastgestelde subsidie en de werkelijke kosten van de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, komt ten gunste of ten laste van de egalisatiereserve.

De hoogte van de egalisatiereserve mag maximaal tien procent van het verstrekt provinciaal budgetsubsidiebedrag voor het betreffende boekjaar zijn.

Bestemmingsreserve strategische projecten

De ALV heeft in 2020 besloten om de bestemmingsreserve strategische projecten te verruimen tot 'initiatieven die de strategie, professionele organisatie en/of impact van de Gelderse Natuur en Milieufederatie kunnen versterken'.

Bestemmingsreserve acquisitie en projectontwikkeling

Op de ALV van november 2024 is ingestemd met de vorming van een reserve bestemd voor acquisitie en projectontwikkeling. Hieruit onttrekken we de middelen om te investeren in ontwikkeling van nieuwe kansrijke projecten alsook het aantrekken van nieuwe financieringen. Het betreft hiermee investeringen die niet direct terugverdiend worden of in projectuitvoering worden gestopt. De doelstelling is wel om deze middelen in de loop van de komende 5 jaar weer aan te zuiveren.

Bestemmingsfonds Natuurcompensatie Haven Hattem

Op 8 augustus 2025 is de projectrekening Uitvoeren Maatregelen Natuurcompensatie Haven Hattem beëindigd door het Nationaal Groenfonds en is het resterende saldo overgemaakt naar de Gelderse Natuur en Milieufederatie. Het saldo zal worden ingezet ter bevordering van natuur en biodiversiteit in de gemeente Hattem.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal gelijk aan de nominale waarde.

Omzetbelasting

In 2025 is net als in voorgaande jaren een aantal projecten gefinancierd door middel van opdrachten, waarover omzetbelasting verschuldigd was. Over de overige activiteiten van de vereniging is geen omzetbelasting verschuldigd.

De vereniging vraagt jaarlijks een deel van de voorbelasting op de algemene kosten in de aangifte omzetbelasting terug op basis van een bepaald percentage. Dit percentage betreft het deel van de opbrengsten waarover omzetbelasting wordt afgedragen. Bij de jaarrekening wordt het werkelijke percentage berekend en op grond hiervan wordt een suppletieverzoek ingediend.

Baten

Baten van particulieren en bedrijven

Deze inkomsten betreffen donaties en contributies van particulieren en bedrijven (waaronder bedrijfsvrienden) en worden verantwoord in het jaar van ontvangst.

Baten van subsidies van overheden

Deze inkomsten betreffen door overheden toegekende subsidies voor zowel structurele activiteiten als projectmatige werkzaamheden. De baten worden verantwoord in het jaar waarop de subsidie betrekking heeft, voor zover aan de bijbehorende voorwaarden is voldaan.

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

Deze inkomsten betreffen de door de "Stichting De Provinciale Milieufederaties" toegezegde jaarlijkse bijdrage van de Postcode Loterij en de extra projectbijdragen, gefinancierd via de Postcode Loterij.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Onder de baten (organisaties zonder winststreven) zijn de bijdragen van lidorganisaties en terreinbeherende organisaties verantwoord, alsmede bijdragen van overige organisaties zonder winststreven.

Lasten

Besteed aan doelstelling en projectverplichtingen

De projectverplichtingen in het kader van de doelstellingen worden voor de gehele looptijd als besteding verantwoord in het jaar waarin het projectbesluit is genomen en het toegezegde actieresultaat tot verplichting leidt. De overige bestedingen worden als last opgenomen in het jaar waarin de prestatie aan de vereniging is geleverd.

Wervingskosten

In de wervingskosten zijn inbegrepen alle kosten die gemaakt zijn om de totale baten uit eigen fondsenwerving te verwerven, te weten de directe wervingskosten en de met de fondsenwerving verband houdende uitvoeringskosten eigen organisatie.

Overige lasten uit hoofde van personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Lasten uit hoofde van personeelsbeloningen

De vereniging hanteert voor haar medewerkers, die al voor 1 januari 2017 in dienst zijn, een toegezegde pensioenregeling, waarbij de pensioenuitkeringen zijn gebaseerd op middelloon.

Voor medewerkers, die na deze datum in dienst zijn gekomen hanteert de vereniging een pensioenregeling op basis van beschikbare premie. Vanaf 2022 zijn beide pensioenregelingen ondergebracht bij a.s.r. De over het boekjaar verschuldigde premies worden als kosten verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Rentelasten en rentebaten worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op de balans en voorstel resultaatbestemming

1.5 Toelichting op de balans

Vaste activa

1 Materiële vaste activa

	Verbouwing (huurders- belang)	Inventaris	Totaal
Stand per 1 januari 2025			
Aanschafwaarde	31.697	37.517	69.214
Cumulatieve afschrijvingen	-13.770	-25.606	-39.376
Boekwaarde per 1 januari 2025	17.927	11.911	29.838
Mutaties			
Investeringen	-	2.771	2.771
Afschrijvingen	-3.192	-3.510	-6.702
Desinvesteringen	-	-3.857	-3.857
Afschrijvingen op desinvesteringen	-	3.857	3.857
Saldo mutaties	-3.192	-739	-3.931
Stand per 31 december 2025			
Aanschafwaarde	31.697	36.431	68.128
Cumulatieve afschrijvingen	-16.962	-25.259	-42.221
Boekwaarde per 31 december 2025	14.735	11.172	25.907

Afschrijvingspercentage:

- Verbouwingen (huurdersbelang): 10% - 20%
- Inventaris: 20% - 33%

Flottende activa

Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
2 Overige vorderingen		
Afrekening subsidies en projecten	58.315	6.050
Vooruitbetaalde abonnementen, contributies, verzekeringen	30.573	22.818
Nog te ontvangen projectvergoedingen (koepel)	15.274	16.593
Vooruitbetaalde huur / gedeelde kosten IVN	5.618	3.009
Vooruitbetaalde kosten	10.827	11.088
Nog te ontvangen subsidie ten behoeve van partners programma		
Natuurinclusieve Landbouw	98.283	-
Nog te ontvangen bedragen	10.452	9.769
	<u>229.342</u>	<u>69.327</u>

De afrekening subsidies en projecten betreft gefactureerde werkzaamheden in december over 2025.

De vorderingen zijn tot op heden bijna allemaal in 2025 voldaan.

De post vooruitbetaalde abonnementen, contributies, verzekeringen betreft kosten 2026 waarvan de factuur in 2025 ontvangen is.

3 Liquide middelen

ASN Bank	381.851	380.212
ING Bank	394.645	783.406
Triodos Bank	611.360	226.059
Kas	25	25
	<u>1.387.881</u>	<u>1.389.702</u>

Passiva

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
4 Continuïteitsreserve		
Continuïteitsreserve	478.949	478.949
	<u>2025</u>	<u>2024</u>

Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	478.949	478.949
Mutaties	-	-
Stand per 31 december	<u>478.949</u>	<u>478.949</u>

Deze reserve is noodzakelijk om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. De continuïteitsreserve dient minimaal 50% van de vaste lasten te zijn. Op basis van de begrote vaste lasten 2026 wordt er geen dotatie aan de continuïteitsreserve gedaan.

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
5 Egalisatiereserve provinciale budgetsubsidie		
Egalisatiereserve provinciale budgetsubsidie	25.336	25.789
	<u>2025</u>	<u>2024</u>

Egalisatiereserve provinciale budgetsubsidie		
Stand per 1 januari	25.789	25.789
Resultaatverdeling	-453	-
Stand per 31 december	<u>25.336</u>	<u>25.789</u>

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
6 Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve: strategische projecten	273.295	273.295
Bestemmingsreserve: acquisitie en projectontwikkeling	161.986	150.000
	<u>435.281</u>	<u>423.295</u>
	<u>2025</u>	<u>2024</u>

Bestemmingsreserve: strategische projecten		
Stand per 1 januari	273.295	386.121
Resultaatverdeling	-	37.174
Overboeking naar andere reserves	-	-150.000
Stand per 31 december	<u>273.295</u>	<u>273.295</u>

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Bestemmingsreserve: acquisitie en projectontwikkeling		
Stand per 1 januari	150.000	-
Resultaatverdeling	11.986	-
Overboeking van andere reserves	-	150.000
Stand per 31 december	<u>161.986</u>	<u>150.000</u>
	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>

7 Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfonds Natuurcompensatie Haven Hattem	<u>166.548</u>	<u>-</u>
	<u>2025</u>	<u>2024</u>

Bestemmingsfonds Natuurcompensatie Haven Hattem

Stand per 1 januari	-	-
Resultaatverdeling	175.989	-
Onttrekking ten gunste van kosten	-9.441	-
Stand per 31 december	<u>166.548</u>	<u>-</u>

Informatieverschaffing over resultaat na belastingen van het boekjaar

Het exploitatieresultaat over 2025 vertoont een overschot van € 178.081,-.

De continuïteitsreserve is voldoende om minimaal 50% van de vaste lasten te dekken. Er is geen noodzaak te doteren. Het exploitatieresultaat wordt grotendeels toegevoegd aan het bestemmingsfonds Natuurcompensatie Haven Hattem. Het restant van het resultaat wordt aan de bestemmingsreserve acquisitie en projectontwikkeling toegevoegd.

Kortlopende schulden

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
8 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	19.779	18.154
Omzetbelasting	12.395	7.087
	<u>32.174</u>	<u>25.241</u>

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
9 Overige schulden en overlopende passiva		
Nettolonen	278	702
Accountantskosten	17.441	16.176
Vooruitontvangen projectsubsidies en projectbijdragen	369.351	42.378
Te betalen projectkosten	319	2.337
Reservering vakantiegeld	25.798	24.907
Reservering vakantiedagen	7.561	12.248
Vooruitontvangen subsidie ten behoeve van partners programma Natuurinclusieve Landbouw	-	292.933
Vooruitontvangen subsidie ten behoeve van partners programma Brongebied Grote Wetering	3.132	80.905
Diversen	7.949	4.683
	<u>431.829</u>	<u>477.269</u>

De post diversen is vergelijkend voor 2024 gedeeltelijk gepresenteerd onder de post vooruitontvangen projectsubsidies en projectbijdragen.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichting

De vereniging heeft een huurcontract afgesloten voor de huur van het pand op de locatie Oude Kraan 72 te Arnhem. De huurverplichting in 2026 bedraagt per maart € 5.101,- per maand. De huurverplichting heeft een opzegtermijn van vier maanden. De helft van de huurverplichting komt ten laste van onze onderhuurder IVN.

Toelichting op de staat van baten en lasten

1.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
10 Baten van particulieren		
Contributies leden	18.411	14.849
Giften en donaties	7.223	5.541
	<u>25.634</u>	<u>20.390</u>
11 Baten van subsidies van overheden		
Budgetsubsidie Provincie Gelderland	253.366	346.126
Projectsubsidie Provincie Gelderland	268.222	294.837
Overige subsidies van overheden	140.502	77.680
	<u>662.090</u>	<u>718.643</u>
12 Baten van verbonden organisaties zonder winststreven		
Ongesubsidieerde NMF-projecten	60.971	88.609
NPL gelden via NMF	137.231	118.000
Contributie lidorganisaties	4.595	5.871
	<u>202.797</u>	<u>212.480</u>
13 Overige baten		
Bijzondere bate vrijval rekening-courant fonds Natuurcompensatie Haven Hatterm	175.989	-
Overige baten	-	14.276
	<u>175.989</u>	<u>14.276</u>
Projectkosten		
Directe projectkosten	<u>267.700</u>	<u>255.903</u>
Afschrijvingen materiële vaste activa		
Verbouwingen (huurdersbelang)	3.192	3.192
Inventaris	3.510	2.960
	<u>6.702</u>	<u>6.152</u>
Uitvoeringskosten		
Personeelskosten	732.236	734.634
Professionalisering	2.907	-3.399
Huisvestingskosten	33.230	32.685
Kantoorkosten	43.197	34.612
Algemene kosten	19.015	3.178
Automatisering	11.429	19.896
Communicatie	2.853	6.686
	<u>844.867</u>	<u>828.292</u>

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Personeelskosten		
Salarissen	504.606	505.973
Eindejaarsbonussen	10.993	8.010
Sociale lasten	92.141	93.344
Ziekengeldverzekering en arbodienst	27.860	22.749
Pensioenpremie	67.155	67.225
Reis- en verblijfkosten	14.982	13.348
Kantinekosten	727	702
Ziekengelduitkering/vergoeding transitievergoeding	-1.933	-8.009
Wervingskosten	-	17.582
Diversen	4.764	10.607
Eindhelling loonheffing WKR	4.187	2.155
Stagevergoedingen	6.489	-
Vrijwilligersvergoedingen	265	948
	<u>732.236</u>	<u>734.634</u>

Professionalisering

Trainingen en begeleiding personeel	<u>2.907</u>	<u>-3.399</u>
-------------------------------------	--------------	---------------

In 2023 was € 10.200 verschuldigd inzake de training impactmanagement. Uiteindelijk is maar 50% betaald en is het verschil van € 5.100 in 2024 vrijgevallen.

Huisvestingskosten

Huur	29.768	28.951
Inrichting, onderhoud en diversen	66	300
Schoonmaakkosten	3.396	3.434
	<u>33.230</u>	<u>32.685</u>

Kantoorkosten

Accountantskosten	10.954	10.080
Loonadministratiekosten	3.463	2.410
Telefoon	2.079	2.462
Kantoorbenodigdheden	694	632
Abonnementen en contributies	2.922	3.150
Porti	212	459
Drukwerk	401	788
Overige advieskosten	9.064	1.074
Administratieve bijstand	13.408	13.557
	<u>43.197</u>	<u>34.612</u>

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Algemene kosten		
Assuranties	3.606	2.981
Bestuurskosten, inclusief ALV	4.227	1.550
Bankkosten minus bankrente	-955	-1.754
Diversen	27	93
Kleine aanschaffingen	2.484	308
Kosten federatiedag	9.626	-
	<u>19.015</u>	<u>3.178</u>
Automatisering		
Kosten automatisering	<u>11.429</u>	<u>19.896</u>
Communicatie		
Kosten communicatie	<u>2.853</u>	<u>6.686</u>

Verdeling uitvoeringskosten naar bestemming/beschikbaar voor doelstelling

Verdeling uitvoeringskosten naar bestemming/beschikbaar voor doelstelling

Realisatie 2025

Kosten (in euro)	Biodiversiteit natuur en landschap	Landbouw en voedsel	Klimaat en energie	Leefomgeving en participatie	Communicatie en netwerken	Beheer en administratie	Wervings kosten	Bereikt 2025	Begroot 2025	Bereikt 2024
Aankopen/verwervingen (directe projectkosten)	24.471,67	144.765,84	54.579,71	15.945,57	19.161,66		8.775,68	267.700	208.300	255.903
Afschrijving	1.556	1.602	837	371	527	1.750	60	6.702	6.700	6.152
Personeelskosten	169.801	174.798	91.317	40.474	57.471	191.877	6.498	732.236	737.200	734.634
Huisvestingskosten	7.715	7.942	4.149	1.839	2.611	8.677	295	33.230	32.200	32.684
Kantoor- en algemene kosten	14.743	15.177	7.929	3.514	4.990	16.246	564	63.162	45.811	40.998
Automatiseringskosten	2.654	2.732	1.427	633	898	2.985	102	11.429	14.200	19.896
Publiciteit, communicatie en professionalisering	1.337	1.377	719	319	453	1.504	51	5.760	11.400	3.286
Totale kosten vóór financiële baten en lasten	222.278	348.393	160.958	63.095	86.111	223.039	16.345	1.120.219	1.055.811	1.093.553
Financiële baten en lasten								-950	89	-3.205
Totaal kosten	222.278	348.393	160.958	63.095	86.111	223.039	16.345	1.119.269	1.055.900	1.090.347

De kosten voor de doelstellingen bedragen in 2025 € 879.885 (totale kosten minus B&A en werving). De kosten voor Beheer en Administratie bedragen € 223.039.

Ten opzichte van de totale kosten ad € 1.119.269 bedragen de kosten Beheer en Administratie 19,9 % (2024: 17,7 %).

1- Biodiversiteit Natuur en Landschap:	222.278	19,9%
2- Landbouw en Voedsel:	348.393	31,1%
3- Klimaat en Energie:	160.958	14,4%
4- Leefomgeving en Participatie:	63.095	5,6%
5- Communicatie en Netwerken:	86.111	7,7%
Beheer en administratie:	223.039	19,9%
Wervingskosten:	16.345	1,5%
Financieringsresultaat	-950	-0

Overige toelichtingen

Gemiddeld aantal werknemers

Informatieverschaffing over gemiddeld aantal werknemers over de periode

In 2025 zijn in totaal 11 personen werkzaam voor de Vereniging geweest (fte: 7,35) (2024: 7,49 fte).

Het percentage ziekteverzuim bedroeg 2,48% (in 2024 was dit 4,6%).

Verantwoording uit hoofde van de Regeling beloning directeuren Goede Doelen Organisaties en de Wet normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

	2025	2024
	€	€
Bezoldiging van een topfunctionaris (P.S. Souwerbren)	-	94.063
Bezoldiging van een topfunctionaris (F.J. Davelaar)	95.021	91.349

De salariering van de directeur F.J. Davelaar ad € 95.021 (omgerekend naar 38-urige werkweek en een heel kalenderjaar) voldoet aan de 'Regeling Beloning Directeuren Goede Doelen' volgens de normbedragen per 1 januari 2025 van Goede Doelen Nederland. Op grond van de Basis Score voor Directiefuncties valt de functie met een BSD-score van 395 punten onder functiegroep G met een maximum bruto norminkomen van € 129.292,-.

Naam	F.J. Davelaar
Functie	Directeur
Dienstverband	
Aard	bepaalde tijd
Uren	36
Parttime percentage	94,74%
Periode	januari-december 2025
Jaarinkomen	
bruto jaarsalaris	81.993
vakantiegeld	6.559
bonus	1.467
variabel jaarinkomen	-
Totaal jaarinkomen	90.019
Omgerekend naar 1 fte	95.021
Norm per 1-1-25 obv BSD score	129.292
Pensioenlasten (wg deel)	15.293
Totaal bezoldiging 2025	105.312

Arnhem, 14 april 2026

Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland

Namens het bestuur

Mw. S.M.J. van Gastel-Schäffner
Voorzitter

Dhr. H.L. Pelt
Penningmeester

Mw. H. Engels
Bestuurder

Dhr. A.J.F. Brinkmann
Bestuurder

Dhr. M.M.J. Leseman
Bestuurder

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag op bladzijde 25 tot en met 43 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland per 31 december 2025 en van het saldo van baten en lasten over 2025 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025 met een balanstotaal van € 1.655.580;
2. de staat van baten en lasten over 2025 met een positief saldo van € 178.081; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- doelrealisatie - het inhoudelijke verslag;
- resultaten per project;
- meer impact dankzij de Postcode Loterij;
- begroting 2026;
- het financieel jaarverslag 2025 en toelichting jaarrekening 2025;
- de overige gegevens; en
- bijlagen 1 tot en met 4.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, het inhoudelijke verslag, resultaten per project en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving Fondsenwervende instellingen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Cuijk, 15 april 2026

FreshFinance B.V.

w.g. drs. J.W.M. Peeters RA

Bijlagen

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2025 van Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland te Arnhem

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage 1: Verantwoording bijdrage fonds provinciale milieufederaties

	2025
	€
Nacht van de nacht	20.113
Microplanologie NMG	23.698
Beroepsprocedures	18.009
Goed eten in een waardevol landschap	21.674
GOG Activiteitenfonds lokale duurzame initiatieven	8.329
Publiekscommunicatie	30.110
Samenwerking Natuur en Milieufederaties	10.615
Acquisitie	4.684

Totaal	<u>137.231</u>

Bijlage 2: Verantwoordingsverklaring vereniging Natuur en Milieu Gelderland

De bestuursleden van Natuur en Milieu Gelderland onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de vereniging dient de functie ‘toezicht houden’ (het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het ‘besturen’ (vaststellen of goedkeuren van plannen) en van de ‘uitvoering’.
2. De vereniging (lees team) dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De vereniging streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing, beveiliging van informatie en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier Natuur en Milieu Gelderland invulling geeft aan deze principes.

Ad 1 Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering

Bij Natuur en Milieu Gelderland is de uitvoering van het beleid gescheiden van de functie ‘besturen’ en ‘toezicht houden’. De Algemene Ledenvergadering, het hoogste orgaan van de vereniging, heeft de taak de organisatie en het bestuur te controleren.

Over de taakverdeling tussen directie (uitvoering) en bestuur (besturen) zijn afspraken vastgelegd in het Bestuursreglement en directiestatuut, vastgesteld op 14 september 2021. Dit bestuursreglement en directiestatuut staat op de [website van Natuur en Milieu Gelderland](#).

Ad 2 Optimale besteding van de financiële middelen

Natuur en Milieu Gelderland heeft ten doel de bevordering van natuurbehoud, landschapsbescherming en milieuzorg in de provincie Gelderland.

Natuur en Milieu Gelderland werkt voortdurend aan verbetering van de projectmatige aanpak van haar werkzaamheden. Alle activiteiten zijn gericht op realiseren van de doelstelling van Natuur en Milieu Gelderland.

Optimalisering van de effectiviteit van de organisatie vindt op de volgende manier plaats:

- De vereniging werkt op basis van een Meerjarenstrategie. In dit plan benoemt Natuur en Milieu Gelderland de speerpunten voor de komende jaren en de daarbij horende richtinggevende doelstellingen. Het bestuur biedt het plan aan de Algemene Ledenvergadering aan, die het plan vast stelt.
- Het bestuur stelt in samenwerking met de directie jaarlijks een werkplan op inclusief begroting, waarin onder meer de gewenste resultaten, begrote kosten en beoogde financiering per project zijn vastgelegd. De Algemene Ledenvergadering stelt het werkplan en de begroting, al dan niet aangepast, vast.
- De directie voorziet (de gedelegeerde van) het bestuur van financiële kwartaalrapportages, waarin de gerealiseerde cijfers t.o.v. de begroting zichtbaar worden gemaakt.
- De directie informeert het bestuur over mogelijke overschrijdingen van de begroting of verschuivingen van meer dan 10% binnen de hoofdposten op de begroting.
- De vereniging heeft haar financiële reserves grotendeels ondergebracht op een spaarrekening van de ASN en heeft een betaalrekening bij de Triodosbank. De vereniging heeft als beleid om deze reserves niet te beleggen.
- Over de voortgang van het werkplan en de afzonderlijke projecten wordt volgens de daarover gemaakte afspraken aan de partners en subsidieverstrekkingen gerapporteerd.

- Het bestuur stelt in samenwerking met de directie jaarlijks een jaarverslag en een jaarrekening op volgens de Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. De accountant controleert deze en voorziet de jaarrekening van een Controleverklaring. De accountant rapporteert rechtstreeks aan het bestuur over de jaarlijkse accountantscontrole. De Algemene Ledenvergadering stelt, na de Controleverklaring van de onafhankelijke accountant gezien hebbend, het jaarverslag en de jaarrekening, al dan niet aangepast, vast.
- Het bestuur evalueert jaarlijks haar functioneren om te komen tot een verdere optimalisatie van het functioneren van het bestuur als geheel. Indien nodig voert de voorzitter individuele functioneringsgesprekken met de individuele bestuursleden.
- De organisatie streeft naar een verantwoorde verhouding tussen productiviteit en overhead. Als referentiepunten hanteren we daarbij overheadgemiddelden van vergelijkbare goede doelenorganisaties.
- Daarnaast werkt Natuur en Milieu Gelderland aan optimalisering van haar effectiviteit en uitwisseling van kennis door structurele samenwerking met lokale organisaties, de samenwerking van Natuur en Milieufederaties, terreinbeheerders en overige partners.

Ad 3. Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

Natuur en Milieu Gelderland ondersteunt mensen, die zich actief inzetten voor hun eigen leefomgeving, voor zover passend binnen de doelstelling van Natuur en Milieu Gelderland. Zij vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator van lokale activiteiten in Gelderland. Zij beschikt daarvoor over een breed netwerk aan contacten, die bij deze ondersteuning van dienst kunnen zijn.

Gerelateerd aan de doelstelling van Natuur en Milieu Gelderland zijn belanghebbenden:

1. Lokale organisaties en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu, duurzame energie en landschap in Gelderland;
2. Beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Gelderland;
3. Samenwerkingspartners;
4. Natuur en Milieu Gelderland zal zich blijven richten op beleidsbeïnvloeding via bestuurders en bedrijfsleven, maar wil zich daarnaast meer richten op een goede en efficiënte informatievoorziening aan een breed publiek; dat wil zeggen alle in natuur, milieu en landschap geïnteresseerde mensen.

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur en Milieu Gelderland te vergroten en de relatie met de belanghebbenden te vergroten, waarbij beveiliging van persoonsgegevens voldoet aan de Europese 'General Data Protection Regulation' die vanaf 25 mei 2018 in Nederland geldt.

Bijlage 3: Geregistreerde klachten Natuur en Milieu Gelderland 2025

Er zijn geen klachten binnengekomen in 2025.

Bijlage 4: Verslag externe vertrouwenspersoon 2025

INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag van de vertrouwenspersonen over het jaar 2025. Het jaarverslag geeft een beeld van de werkzaamheden van de vertrouwenspersoon, de meldingen en de aard van de meldingen.

Het team bestaat uit de volgende externe vertrouwenspersonen:

Elma Sandee	Provincie Zeeland, Noord Holland, Utrecht, Flevoland
Saskia Raaijmakers	Provincie Limburg, Noord Brabant, Gelderland, Landelijke Koepel, Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel

De vertrouwenspersonen werken landelijk. Voor persoonlijke ondersteuning kunnen medewerkers zelf de keuze maken welke vertrouwenspersoon zij benaderen, ongeacht de regio.

Eén van de taken van de vertrouwenspersoon is de eerste opvang, ondersteuning, begeleiding en nazorg van medewerkers, die te maken hebben met ongewenste omgangsvormen of met integriteitsschendingen. Daarnaast is de vertrouwenspersoon betrokken bij het geven van voorlichting aan medewerkers en leidinggevend en kunnen zij gevraagd en ongevraagd advies geven aan het management als het gaat om het creëren van een veilige werkomgeving. In dit jaarverslag wordt een overzicht gegeven van de meldingen bij de externe vertrouwenspersoon in 2025.

Algemene trends

In 2025 is de aandacht voor sociale veiligheid op de werkvloer verder toegenomen. De landelijke trend is dat medewerkers de vertrouwenspersoon beter weten te vinden. De drempel om ongewenst gedrag te bespreken lijkt lager te worden. Tegelijkertijd zien we een verdere professionalisering van het vak en kiezen organisaties vaker voor gespecialiseerde of externe vertrouwenspersonen. Daarnaast is er binnen organisaties steeds meer aandacht voor de preventieve kant van sociale veiligheid, naast het reageren op meldingen. Vanuit de Arbwet zijn werkgevers verplicht beleid te voeren gericht op het voorkomen en beperken van psychosociale arbeidsbelasting, waaronder ongewenst gedrag, werkdruk en intimidatie. Landelijk wordt gewerkt aan mogelijke wetgeving rond de (verdere) borging van de rol van de vertrouwenspersoon. Deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van blijvende aandacht voor een open en veilige werkcultuur binnen organisaties.

Trends bij NMF Gelderland

Er zijn in 2025 geen meldingen gedaan. Hoewel het op het eerste gezicht gunstig lijkt dat er geen meldingen zijn, is het lastig om hieruit een duidelijk oordeel te vormen over hoe het gaat. Een relatief hoog aantal meldingen kan zowel een positief als een negatief signaal zijn: het kan betekenen dat medewerkers zich uit durven spreken, maar ook dat er knelpunten zijn. Andersom geldt hetzelfde: weinig meldingen hoeven niet per se een goed teken te zijn. Landelijk is te zien dat het aantal meldingen langzaam toeneemt. Dit sluit aan bij de trend dat medewerkers steeds vaker gebruikmaken van vertrouwenspersonen en dat sociale veiligheid steeds meer aandacht krijgt binnen organisaties.

Heeft u vragen over dit jaarverslag of over ongewenst gedrag op de werkvloer of wilt u meer informatie over wat wij voor u kunnen betekenen? Neem contact op met Saskia Raaijmakers, ingesprek@metsaskia.nl of bel 0612982155.